

JRü üldise ajaloo kateder

Hallur, Rutt

Sotsialistlike industrialiseerimise  
hiina Rahvarabanduse  
suni a. 1957

Diplom Löö

Tartu 1964

## Sissejuhatus

1949. a. loodi võiduka rahvarevolutsiooni tulemusena  
Hiina Rahvabariik. „Saksa fašismi ja jaapani milita-  
arismi purustamine teises maailmasõjas, milles osustasid ise  
endas Nõukogude liit, lõi rea Euroopa ja katta maade  
rahvastele soodsad tingimused kapitalistide ja mõistate  
võime kukutamiseks... Kapitalistlikud revolutsioonid Euroo-  
pa ja katta maades andsid uue võimse koobi imperia-  
lismi pooltööridele. Eriti uue tähtsusega oli revolutsiooni  
võit Hiinas,“ üldise Nõukogude liidu Kommunistliku  
Partei programmi.<sup>1</sup>

Hiina rahva revolutsiooniline võitlus ja võitlusi-  
mi ehitamine kujutavad endast tähtsat ajaloolist mo-  
menti üldmaailmas imperialismi hukkumise protsessis ja  
sotsialistliku maailmaekstremismi tekimises ning isiklikult.

Hiina rahva vabastusvõitlus arenes suure  
sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni ideede vabalt mõjul.

<sup>1</sup> Nõukogude liidu Kommunistliku Partei programm,  
Tallinn 1963, lk. 18

Vardi järest Ootobri-revolutsiooni väike Venemaal loodi  
 Hiina Kommunistlike Partei (1921. a.), kes asus rahvameeste  
 võitlust juhtima. Kasutades Kene revolutsiooni õppetun-  
 de ja laiaade rahvakulaade taotust võis kommunistlike  
 partii Hiina rahva rahvarevolutsiooni võidua!

Hiina Rahvarevolutsiooni moodustamisega algas sotsia-  
 listliku revolutsiooni etapp Hiinas. Rahvarevolutsiooni es-  
 skissa suured otsused majanduslike ühiskondlike  
 alal, sest seni rahvarevolutsiooni võidua oli Hiina rah-  
 vajäsenud agreerimee äärmiselt värgalt arenenud tööstu-  
 sega. Kae majandusliku ja kultuurilise mahajätmise  
 jätjades oli Hiina majandus rahvarevolutsiooni järele jaa-  
 hid ja rahvarevolutsiooni võidua. Alles järest  
 Hiina Rahvarevolutsiooni moodustamisest hävitati need jõud,  
 mis taotlavad majanduse arengut Hiinas.

Tuginedes rahvarevolutsiooni rahvakulaade taotusele ja  
 sotsialistlike ühiskondlike, teostas rahvarevolutsiooni võidua ajaga  
 sigavad revolutsioonilised ühiskondlikes Hiina majan-  
 duses ja viis Hiina Rahvarevolutsiooni sotsialistlike arengule  
 tule, kuid sotsialismi võitua ja ühiskondlike on võimalda  
 tagada ainult rahvarevolutsiooni võidua baasil is linna  
 kui ka maal.

Kogu rahvarevolutsiooni ühiskondlikes es-  
 vundlike meedetehades ja ühiskondlikes tui arge taotua  
 seerutamise alusel on vajalik sotsialistlike industrials-  
 seeritamise teostamine. Sotsialistlike industrialsseeritamise  
 taotua endast elulise vajalike teed erie rahvarevolutsiooni  
 võidua revolutsiooni agreerimeesid elmed meede ühiskon-  
 dlikes

infundandidel tööstus- ja agrariaalides.

Lüüne Rahvarepordiga on aread võimalused industrialiseerimisastele lähendamiseks. Lüünel on kohaliku inimresurvi, maad ja mõnemesed loodusressursid, mis on vajalikud kõigi tööstuste ja elatise varustamise arendamiseks, kuid samal ajal ei ole selle rühmade lähendamisel ühel suurt raskusi, mida kirjeldab tehnilise mehejäänu, volüümistatud tööstusmaade vähesus, miselolekult püütud ebarelatiivne tööstuse parandamine ja tööstusharu vahelised düsproportsioonid, samuti asjades, et loodusressursid ei ole veel läbi uuritud.

Lüünes, mis kujutab endast mõnemesste ja küüsti kasvavate tarvdega määrata suurt väärtust, tule alustada teoreetiline tööstussüsteemi loomist, mis eeldab mitmeliselt tööstuse arendamist resursside elisreendamisega, kuna resursside on kõigi tööstusharude ja järeleandjanduse tehnilise varustamise alus.

Siid määrgust teed mööda peab minema Lüüne resursside arendamisel? Kas ta peab toimima nagu Nõuusegude Liitri, kes paljus aastaid tagasi teostas sotsialistliku industrialiseerimist, arendades väike tööstuse harru, et kuna teoreetiline tööstuse süsteem või teostada industrialiseerimist sarnaselt Euroopa rahvademokraatidele, kus elatise harru ja arendamise tööstusharude, mille arengus on ootamatult suure olemas võti soodsed tingimused?

Euroopa meade elatiseid ei ole ühtegi suurt ja looduslike resursside on niilaltki järele, seetõttu

arendatuse sees just needa tööstuskerust, mis on mitu sood-  
sad võimalused. See on nende jaoks ainuõige tee.

Hiina elanikkond moodustab aga  $\frac{2}{3}$  roju sotsialist-  
liku liiki elanikkonnast. Seega siis sellises, et reheldada meie  
rahvaarvulise elanikkonna vejedusi ja küüreti intensiivtada  
sotsialistlike sõdade, on vajalik teostada kõigide tööstuska-  
rude intensiivset arendamist. Peale selle, Hiina Rahvarepublika  
asub geograafiliselt küllaltki kaugel tööstuslikult arene-  
nud sotsialismineadest, seetõttu pole selleldeks võimalik ja  
tekitab liigvõluks, samuti Hiina Rahvarepublika ei see  
omajärgeliseks blokaadi poliitika tõttu osta kapitalistlikul  
turu vajelike masinaid ja tooraineid.

Kääroleva diplomaatia eesmärgtas ongi anda sellele  
aastal 1949-1957 toimunud sotsialistlikust ühberingjundus-  
test tööstuses ja äärtlede Hiina tööstuse arengut ja sot-  
sialistlike industrialiseerimise edusammude aastal.

I peatunud on võetud reetluse alla Hiina tööstuse  
olekuid enne rahvarepublika moodustamist. Täna-Hiina täi-  
lust oseloonustas megetööstuse skaalal, kodutööstuslikus laa-  
di ettevõtete kaseldamisel, välistõrje ja bürokratsia ka-  
pitale suu osatõttus, tööstuse koondumise reatõrjetesse  
lõuadest jne.

II peatunud on äärtleud Hiina tööstuse sotsialist-  
liku ühberingjundemist. On piiratud ande sellele Hiina  
mejaduses valitsevast mitsenaturilistest süsteemist, capi-  
talistliku ja väikekaubanduslike-äristööstuslike seaduste  
sotsialistlikust ühberingjundemistest võgkapitalismi mitme-  
kesiste vormide kasutamise ja uupereemise teel jne.

III partium on rätend jällegi vaatluse alla Hiine tööstuse olukord pärast rahvareberügi moodustumist. On käsitletud Hiine tööstuse arengu edusamme aast 1957. a.: kassetööstuse loomine, energitööstuse edasine areng jne.

Töö kirjutamisel on kasutatud alljärgnevat materjali: "Hiine Rahvareberügi konstitutsiooni ja põhilisi seadusandlike akti (1954-1958)"<sup>2</sup>, "Hiine Kommunistliku Partei VIII üldise kongressi materjali", mis just Hiine Kommunistliku Partei Lühikõne põlvtolest aruannet<sup>3</sup>, ja Rahvareberügi Kogu II üldise istungjärje materjali<sup>4</sup>. Nimetatud materjalides on selgesti välja toodud Hiine Kommunistliku Partei peajoon sotsialismi realiseerimisel Hiine Rahvareberügi.

Töö kirjutamisel on kasutatud ka mõned statistiliste andmete kogumised, saadeti nii Hiine kui ka võõrriikide autorite poolt kirjutatud teoseid.

Statistiliste andmete sülluse ja nende küllaltki süstematilise esituse poolest olid parimad "Hiine majanduse arengu ajalugu 1840-1948. a."<sup>5</sup>, mis on koostatud grupi Hiine autorite poolt, ja "Hiine Rahvareberügi majandus 1949-1959. a."<sup>6</sup>, mis on koostatud grupi Hiine ja võõrriikide autorite poolt.

Esimeses osas liiced valgustamist Hiine arengu

<sup>2</sup> Конструкция и развитие государственной структуры Народной Республики (1954-1958), Москва 1959

<sup>3</sup> Подведение итогов деятельности Коммунистического ЦК Китая на VIII Всесоюзном съезде рабочих, Делегатов рабочих ЦК Улао-ца, секретариат VIII Всесоюзного съезда Коммунистического ЦК Китая, Москва 1956, в. 7-76

<sup>4</sup> Материалы Второго общего собрания рабочих съезда рабочих призыва, Москва 1956

<sup>5</sup> История экономического развития Китая 1840-1948 г., Москва 1948

<sup>6</sup> Экономика Китая после Народной Республики 1949-1959, Москва 1959

probleemid aastatel 1840-1848. Kogumise autorid märgivad, et statistilise materjali puudumine ei võimaldanud veel sisse võtta peatunne sotsiaalses osas, frantsöösist olukorras ja tööstuse olukorras.<sup>2</sup> Kogumise autorid on puudulikult valgustatud Teise maailmasõja perioodi, stalinistliku imperiaalismi ekspansioon Hiinas, samuti ka Hiina majanduse kiire kasvumürgelikkusele alati püüdnud selgitada. Kogumise autorid ei ole ka ühtegi vastuvõetavat statistilist andmeid olnud.<sup>3</sup>

Teises osas antakse lühikese faktide materjali põhjal sotsiaal- ja majandusliku olukorrale üldine ülevaade, näidatakse sotsiaalsel ja industrialsel arengul edusamme, kuid fookus on puudulikult valgustatud kapitalistlikus ja väikekaubanduslikus - käsitööstuslikus sektoris läbi viidud sotsiaalsed katsetused.

Kaardistatud kõigile puudustele on kogumised täiesti väärtuslikud teadlastele, kes uurivad Hiina Hiina sotsiaalses arengus viimase sajandi 100 aasta jooksul.

Lihtsamat materjali pakub ka kogumise raamatute autorite artiklist "10 aastat Hiina Rahvarevolutsiooni", mis käsitleb 10 aasta jooksul Hiina Rahvarevolutsiooni teatud edusamme ja fookustas neid ka põllumeeslikult.

Lühikese ülevaate läbi võttes Hiina majandusest rõõmsalt võib öelda, et tänapäeval on Hiina majandusteadlane Zhao L. weni töö "Uue-Hiina tööstus" ja raamatute teadlane G. K. Tanõni töö "Hiina Rahvarevolutsiooni majandus".

<sup>2</sup> J. K. Takumaa, Põllumajanduse areng, Uurimus ja teaduslik uurimine rahvusliku Hiina 1840-1898 m., lk. 5-17, Moskva 1958, lk. 8  
<sup>3</sup> Uurimus ja teaduslik uurimine, lk. 138-139, 142-143  
<sup>4</sup> 10 aastat Hiina Rahvarevolutsiooni Põllumajandus, Moskva 1958  
<sup>5</sup> Zhao L. weni, Uurimus ja teaduslik uurimine rahvusliku Hiina, Moskva 1958  
<sup>6</sup> J. K. Takumaa, Uurimus ja teaduslik uurimine rahvusliku Hiina, Moskva 1958



reubenduse embernejuandemise küsimused Hüne Palveraba-  
 niigi<sup>13</sup> ja rüuagude autorid I. K. Võjevodor ja A. M. Kuy-  
 lov olus töös „Kapitalistliku tööstuse ja reubenduse  
 sotsialistliku embernejuandemise Hüne Palverabeniigi“<sup>14</sup>  
 Need tööd peitavad olne just omne jõhpeleuuega ja  
 kätkestate küsimuste sügava analüüsiga. Riuelne faktolne  
 materjal<sup>15</sup> jõhpele on antud oleveede Hüne tööstuses teosta-  
 tavatest sotsialistlikest embernejuandestest riigikapitalismi  
 rüuueuuele toimide reuendemise teel.

<sup>13</sup> И. К. Вязь, Вопросы преобразования капиталистической промышленности и вопросы в КИП, Москва 1950

<sup>14</sup> С. А. Волбожен, А. М. Куйраов, Социалистическое преобразование капиталистической промышленности и вопросы в КИП, Москва 1955

Hüna tööstus enne rahvademokraatliku  
revolutsiooni võitu.

Kauges minevuses oli Hiina suhteliselt isige  
kultuuriga maa. Läänelised arenevad pottepis, pronksi  
töötlemine, ketus ja kudumine jne. Hiinlased oskustena  
meelnes kasutada kooritud võtuseid. Nendele kuulub  
proovitud kompass, paber, portselani kunstaresid jne. Hiina  
õid ja tee olid algselt välismaal Euroopa ja Kõrva ma-  
des.

Hiinlased olid veevõid ehitajad. Sellest arvavad  
suunistest vared mälestusmärgid, nagu Suur Hiina müür  
ja Suur kanal, mille ajani ristuvad vared ühigatšiaani-  
süülaadid ja teed nn. „kõrva teed“, mis olid algselt pe-  
lma proovitud.

Uus ajal aga hakkas Hiina maa järsu es-  
indlusest meedest nii majanduslindult kui ka kultuurilindult,  
mille põhjuste kätkestamine ei kuulnud kätkestamine too kätkestamine-  
de. Ajal, mil kodumaa revolutsioonid Euroopa meedes  
purustasid feodalismi alustegemise, Hiinas järsu feodalism

kindlalt ja nõrgutamata.

XIX sajandi 1. poolel olid reubendustek- rahalised suhted Hiinas arenenud nõrgalt. Tootustele tootakse et kujunema põhiliselt manufaktuuri tüüpi, eriti selliste tootmistehnoloogias, nagu teek, tselluloos, siid, ja porseelan tootmine. Feodalsüsteemi taloonudruud jäänud valitsesid ka kaubanduses ja rahanduses, samuti maas võimete rajoonide vahel püüdes kindlalt reubendustekke sidemeid.

Europa maad, kus tootustele arenes kapitalism, püüdsid laiendada kaubandustekke sidemeid Hiinaga. Kaubandus, mis andis tootustele sotsiaalseid vahendite kaupmeestele, oli oopium. Hitiiviselt tegutsesid siin inglased ja ameerikalased. Selleks ajaks, et allutada Hiinas turgu täielikult Inglismaa kontrollile, alustas inglise kodanlus avaldus võitlust, mis on tuntud oopiumivõitluse nime all. Pääsude kaotuse osaks, oli Hiinas sõlmitud mittevõrdõigustatud lepingud, mis pandsid aluse Hiinas neutraalsele poliitilisele riigile.

Selle mittevõrdõigustatud lepingute tulemusena peamiselt puudus oli m. „avatud sadamate“ lubamine Hiinas. Hitiiviselt XIX sajandi result, sajs aasta jooksul, avaldada eelõidid lepingud välismaisega siduridest mõne Hiina reubendustekke arengule.

Hiina XIX sajandi keskpaigani toimus kapitalismi areng Hiinas äärmiselt aeglaselt. Väliskapitali aktiivne osalemine Hiinases ulatub kindlalt seadeprotsessi, aidates kaasa naturaalse reubenduse kujunemisele ja reubendustek- rahaliste suhte kiiremale arengule.

Laaserepate rebrute-tehete tüüpse ettevõtte rajamine lõikas algas juba XIX sajandi 60-70-ndatel aastatel. Moodunud sajandi 60-ndatel aastatel tegutses meandžude valitsuse juures vähe arvatavate, kes nimetavad end „välimadeas perteris“, elliste ettevõtte rajajateks. Nii alustas 1863.a. Säugheis tööd esimese riisipuhastusvabrikus, 1873.a. avati senes siidirendemõrvides. Esimese vallasvõtte vabrik alustas tööd 1876.a. Saase provintsis. Säugheis, Nauri, Värsiniis ehitati esimesed aruvelid rehvade ja muu sõjalise varustuse valmistamiseks. Samal ajal tekkisid ka esimesed suuremad määtsõttesettevõtted.<sup>1</sup>

Suurena ulatuses saavutati need aastad riikliku sõjateostuse, kuna sõjalise varustuse tootmise oli hädavajalikul ajal juba publikeeritud ulatuslikus rahva revolutsioonilise liikumise mehhanismides.

XIX sajandi 90-ndatel aastatel algas häärded paralleelselt riikliku tootmisega arenema ka ettevõtted, mis olid rajatud rahvusliku sodaluse eesmärgete pealt ja tegelesid peamiselt laostarbecaupade tootmisega. Kuid need ettevõtted, mis suutsid ennast rahvusliku tootmise esimesel nõrvel, ei leidnud toetust valitsuse poolt, sest riiklik - valitsus püüdis ajat vabale segade nende tegevusse nõrg allutada need enesele.<sup>2</sup> Valitsuse selline tegevus oli tõeliselt põhjus, mis jätis duudatid rahvusliku kapitalistliku tootmise arengut lõpetas.

Rahvusliku kapitalistliku ettevõtte rajamist taastatas ka välismaiste kaupade konkurents, sõjamehed

<sup>1</sup> J. K. Tamme, lk. 14  
<sup>2</sup> Nõmme 14-koos, lk. 19

tollipüürid, mis värskele repressiivsele majanduslikule ja poliitilisele  
 eraldatus. See aga algusest peale kavatsetud liitne rah-  
 vuslik hõõrdus vahendite vee - fodealsete järele ja  
 välismaise kapitalismi - all. Välismaise kapital, soodustet-  
 des objektivsele kapitalistlike suhete arengut Hiinas, püü-  
 ds samas igati säilitada fodeal - monarhialtõrjumise võid.  
 Sellest tingituna oli XIX sajandi lõpul Hiinas ood ma-  
 kes 30 uut tüüpi võltsitud ettevõtet ja 113 vabrikut,  
 samal ajal aga ood lään - Euroopa maad ja kreeka tihed-  
 usid oma arengus jõudnud juba imperialismi staadiumis;  
 Hiina oli oma arengutasemelt jäänud veel maks võttes  
 100 - 150 aasta võrra.<sup>3</sup>

I meelemees aga teataval määral Hiina  
 Hiina majanduslike arengule, eriti just rahvuslikele  
 kapitalismile, mis imperialistlikud suhted võttes on  
 imperialistlikust sõjast, nõrgendades ajutiselt oma majandus-  
 lise ekspansiooni Hiinas. See soodustas mõningal määral  
 Hiinas terve rea uute tööstusettevõtete tekkimist, eriti kerge-  
 tööstusettevõtete oses. Nii, 1914 - 1920. a. suurenes rahvuslike  
 tööstuskapitali kumulatsiooni kogumissuhted arv 35 - lt  
 65 - ni. Sel perioodil tekkis 87 uut jahutööstusettevõtet.  
 1925. a. oli need aga juba 100 ning nüüdsest peale  
 muutus Hiina juba importivast maast juba eksporti-  
 vers maaks. Arengut oli nägata ka süsivesiniku-, tse-  
 meli- ja tsemento tööstuses.<sup>4</sup>

Hiina tööstuslik tõus aga ei kestnud kaua, sest,

<sup>3</sup> Unas II - korrus, lk. 19

<sup>4</sup> Sama, lk. 21.

esteks, juudus maastaheldustööstus rong, tehes, põllunõudus,  
 uus endiselt domineerivad feodalsed suhted, ei muutunud  
 kindlustades asuemaast tööstust sooradega. Siis ei muutunud  
 omis arengutaseme juures iseseisvalt areneva rong parita-  
 metalt jidi leppima omis võltsuusega arenevad välismaistest.  
 Peale selle, Chang Kai-schi valitsus, kes heeras 1927.a.  
 poliitilise võimega rong oli kompreedoosse suurekoden-  
 se ja mõistva huude esindajana, oli võltsuusega võitma sõda-  
 raldused huude rong andma Siis, imperialistlike riikide kont-  
 rolli alla.<sup>5</sup>

Chang Kai-schi valitsuse perioodil suurenesid Siis  
 välismaiste kapitalistide investeeringud. Eriti olles aga Ja-  
 pani mõju Siis. Jaapani imperialistide investeeringud  
 ulatusid 1926.a. sum: 2007,5 miljonit ameerika dollarit, Saksa-  
 maal - kõigest 335,1 miljonit ameerika dollarit.<sup>6</sup>

Loovud enesele meijanduslike heeri Siis, elusta-  
 sta Jaapani imperialistide 1937.a. avelduse agustrooni  
 Siis, selles et muuta Siis omis kolonialeseks val-  
 dusks.

Jaapanlaste sõjaline tegevus viis Siis, tootlused  
 jõud enesekesetesse lastumisele. Sajad ja tuhanded tehased,  
 vabrikud ja kaevandused olid muudetud raudteede, anti-  
 hoop veel- ja raudteetranspordile. Juba 1937.a. lõpus oli  
 maal selitad ise pooli kõrgist tööstusettevõtetest, kate-  
 bid meijanduslike sidemega maas võrdsele reprovide va-  
 hel. Peale selle Jaapani sõjaline administratsioon

<sup>5</sup> T. A. Tammuse, lk. 20  
<sup>6</sup> James, lk. 22

tootas tööstusettevõtteid denontseerimist ja transportis tööstusettevõtteid liiskveedele, loomad ja mitmesuguseid väär-  
tusi Jaapanisse. Näites, ainult Jaapanist reeti Jaapanisse  
üle 100 veerit ja tehasi.<sup>7</sup>

Paunes oluaines polnud ka geomeetriaalset  
võitlust all olevate ettevõtete oluaine. Näitamata sellele,  
et sõja esimestel kuudel saadeti teine tööriist  
kanglasdruusele tähelepanuäärne osa ettevõttest sahar-  
põrgutade edele provintidest, oli sõja esimesel  
rajoonide meenutus halvasti oluaine.

Näide näib: mõne tähe oli sõja tööstus  
algusest peale ohuolukorras ja nõrgem: sõjas suure  
põlvkonnale kergemini. Näites, 1936. a. moodustas teadlik-  
ja tööstusliku tööstus 63% tööstuse kogutoodangust,  
s.o. 3,6 korda rohkem kui rasketööstus, sest värvide  
ja mustmetallurgie, metallitööstuse, keemika-, kütuse-,  
elektrivõimsuse tööstusele kuulus kõigest 17,3%  
tööstuse kogutoodangust.<sup>8</sup>

Tähe lisaks oli sõja lõppedes kodutöö-  
dus. 1936. a. moodustas veeritite-telest tüüpse ettevõtete  
toodang vaid 35% tööstusliku kogutoodangust, mis juu-  
re 65% kuulus värvitööstusele tööstusele.<sup>9</sup>

Sõja sõjavõimenduse võrdi tööstusele  
teadlikult vähenemisele madal tehnoloogiline tase. Nagu juba  
õeldud, oli enamuses kodumaine tootmine, mis töötati  
põhiliselt käsitsi, kuid isegi veeritite-telest tüüpse ette-

<sup>7</sup> J. K. Takumäe, lk. 30

<sup>8</sup> Tõnis K. Kõnnu, lk. 23

<sup>9</sup> Tõnis K. Kõnnu, lk. 25

võttes oli kasutusel vananenud, kulunud tehnikat, mis  
 andis täieliku aseanduse või kapitalremonti. 1947. a.  
 andmete järgi oli liinades ettevõtete arvamusel võimekus  
 58 kJ, kuid 27% ettevõttest kasutas elektrivõrgu<sup>10</sup> teh-  
 nolise mehaanilise võimsuse põhjuseks oli Footovõrkemüügid  
 Footu võrkemüügid näiteks eriala võrkemüügid, tarbimise  
 Footu võrkemüügid. Määratletud tööstus ei suutnud  
 vanustada, võrkemüügid sissekadeks ega arneid  
 sõjatehnika, liinades puudus täielikult põlvkondade  
 lise masinate, lennukite, autode, loomade jne. tööstus.  
 Olemasolevates ettevõtetes teostati põlvkondadele vana masinate  
 remonti ja liinade masinate montaaži.

Liinade tööstus 'relvõrkemüügid' ka suurel  
 dispropordtsioonil. Nii võrkemüügid jahi, tubade- ja Huv-  
 tööstus oma võimekusel asendas Footu võrkemüügid  
 samal ajal ei oleud mõned tööstused selle eranditult.  
 Liinade tööstus oli kontseleeritud peamiselt mehaanika-  
 se loomadele. 1947. a. oli 20 liinades olevast ettevõttest  
 moodustatud 60% ettevõttest 60% tootmist ja teenustu-  
 püüet Sõjaväe ja Traan<sup>11</sup> kereproovide, aga, mis ei ole  
 võrkemüügid Footu, ühte vana ja oli olemas võrkemüügid  
 Footu, oli võrkemüügid - teha tüüpi ettevõttest väga vähe  
 või nad puudusid loomade. See näitab, et liinade tööstus  
 teha välismaiste ekspertide soovidele eesmärgi,  
 aga mitte mõnekiigi valvete mehaanika arengut.  
 See on ka arusaadav, sest puudusid need teha areng-

<sup>10</sup> J. K. Takumäe, Põlvkondade võrkemüügid, lk. 14

<sup>11</sup> Kõne 11-1946, lk. 36

<sup>12</sup> James, lk. 87

tesse liinadesse oli ju lihtsam ja soodsam kui tungimiseks.

See pärast II maailmalõnga ei saa rääkida üldisest tõotusest. Olusid teatud parenevad oli nägatar need isikute tõotustarude, need mõned tõotustarud ei suutnud saavutada isegi sõjajärelt. Näiteks, 1946. a. moodustas raudtoodang 30%, tekstiiltoodang - 50%, tennise toodang - 65% 1933. a. olust teadusest.<sup>12</sup> Saugha oli enne sõda 5400 ettevõtet, mis kuuluvad rahvusliku kapitali, 1947. a. oli need need 582. 1946. a. lõpetas tegevuse 2/3 tubaka rahvuslike, 1949. a. oli tegevuse üle 80% rahvuslike ettevõtetest.<sup>13</sup> 1949. a. oli teaduse tootmise produktioon langenud enam kui 25% võrra. Teaduse vähesed tõotustoodang 50% võrra.<sup>14</sup>

Uude ulpool määratud, oli sõda rajandusele mehejätkamise eesmärgil võltsimise kapitali sisse-tung sõda tootusse. Kõnelevalt said võltsimise võiguse rajade sõda omad ettevõtteid liinosele rahuga 1895. a. lüüas juha enne seda rejerid imperialistide võigud (USA, Saksamaa, Portugal, Venemaa, Prantsusmaa, Jaapan, Itaalia, Belgia jt.) sõda omad ettevõtteid. Enamuse teadused need ettevõtteid ekspordimisele. 1936. a. moodustasid imperialistide võigud kapitalistide 42% kogu kapitalist, mis oli paratavalt sõda tootusse.<sup>15</sup> Võltsimised ettevõtteid kujutasid enimest monopolistidele laadi suu ettevõtteid. Näiteks, Suurbritannia agraar-

<sup>12</sup> Урожай сельскохозяйственных культур, к. 112  
<sup>13</sup> Урожай 11-го года, к. 23  
<sup>15</sup> Урожай сельскохозяйственных культур, к. 164  
<sup>16</sup> Урожай 11-го года, к. 26



eiüini toetamiseks 6 miljardit dollarit.<sup>21</sup>

Lüsi pärast Jaapani kapituleerumise taastati  
intendustid Hiinaga, mis suurendas sõjandusele eelnevat  
laenu ajutassid üle Hiina turu. Peale sõjaväe  
ja rüüade rüü Hiinasse püüdes, rüü, sõjaväelastel,  
põhivõlgu jne. kelles et leida mehe arenduse kauge,  
mis saadud 1946. a. meedel Jaanuaris, tuli tööle rekon-  
dada kõik Jaanuar olid tootmisvõime, seega rüü  
kaupade nähtavalt suurendada 3 korda.<sup>22</sup>

1947. a. meelis suurendas sõjandusele 50,15%  
stseerist ja 30,3% vägevusest.<sup>23</sup> USA ekspansiooni agressio-  
nis ei arendanud mitte võttes selles, et ta keeras vana-  
põlde uude Hiina võlgu arendades, vaid et selles, et ta  
vedades oma tootmisvõime Hiinasse, taistis Hiinas oma,  
rakendus tootmise arengut. Hiinast rüü hülgasid väge-  
renergia, kuid Jaanuar meelisvõimele sõltus ta võlgu-  
sist suurest.<sup>24</sup>

Lüsi 1949. a. rüü 80-90% selliste tähtsate metalli-  
de, nagu volframi, antimon, tina tootmist imperiaal-  
lusele võttes,<sup>25</sup> kust juba tootmisvõime toodi nad Hiinas-  
se tagasi aga juba valmistades.

Oma majandusliku ekspansiooni Hiinas kindlustas  
USA rüü Cheng Kai-schi valitsuse sõlmitud lepingute ja.  
suurendas sõjandusele majandusliku ekspansiooni juhtides  
võimendamisega Toimus apr 1946. a., mil suurendas sõjandusele  
ja Cheng Kai-schi valitsuse vahel sõjandusele alla. sõjanduse,

<sup>21</sup> Gunnar Törnqvist, "Utopian economic expansionism against  
nationalism and imperialism" 6 Kuvale, December 1951, p. 82  
<sup>22</sup> James, p. 85  
<sup>23</sup> Jones, p. 80  
<sup>24</sup> Utopian economic expansionism pag. 101  
<sup>25</sup> Utopian economic expansionism, p. 83





estadesid üht jana, mida formaalselt peeti riiklikuks, tegeldult olid aga „välja perusosa erandid.“<sup>32</sup>

„Välja perusosa arvestamise allides oli ka sise- ja väliskaubandus. Nad olid koondunud endis kätte suure- ja osa ühe eksport- ning ka importkaubandusest, alles sejuures ise näge suurel määral sõltuvad impord- kätkest monopolidest.“<sup>33</sup>

Pärast Jaapani lüüasaamist 1945. a. omendasid „Välja perusosa“ ja nende äärmised tähtsusettevõtted, mis asusid Jaapani poolt vallutatud territooriumel. „Välja perusosa“ asusid rajama ka oma kompaniid. loodi „Hans söda kompanii“, „Hans teraviljalikite chitani kompanii“ jt.<sup>34</sup>

Suuremalt Rahvusliku Resursside Komitee alluvate ettevõtete arv, nende toodang. 1949. a. suulus bürookraatidele kapitalide 68% kõrgist kapitalidest, bürookraatidele kapitalide elluved ettevõtted tootsid 67% elektrisenergiast, 83% saest, 100% keftest, 90% mustmetallu- gress, 100% raudtootest metallidest.<sup>35</sup> Bürookraatidele kapitalide suures juttu võtt ka energiotootes. Juba 1947. a. suulus quomündangid „Teraviljakompanii“ ettevõtte 57,6% väetate arvast ja 60,1% vedumistalgedest.<sup>36</sup>

Nagu juba nägitud, tasmes bürookraatidele ka- pitalide suurevate ettevõtete rajamine ja aring rälis- mede kapitali tootuse. „Välja perusosa“ olid need, kes juetsid igati õhetade koduõde Hines, alles nad

32 V. A. Tanuun, la. 33  
33 Jones, la. 33  
34 Jones 19-6ms, la. 34  
35 Jones, la. 34-35  
36 Uvoopud ekonomuonoro pohtud, la. 37

referendai välisnõu imperialismi faktust. Imperialistide  
abstentsid „helps peasants“, need aga olid valmis müüma  
neid liina.

Mao Ze-dong kirjutas: „Imperialistide nende liiva  
sissetungimise eesmärgid ei seisnud sugugi mitte selles, et  
muuta peodade liina kapitalistlikuks. Imperialistlikud  
väged pidasid silmas just vastupidist eesmärki: nad  
püüdsid liinat muuta oma poolkolooniaks ja kolooniaks.<sup>32</sup>“

See eesmärk, Liino Cheng Ker-shi valitsemise restu-  
tulitavuse, läis imperialistidel sõda läbi vää. Liini  
liina Rahareetevõrzi moodustamiseks oli liina pool-  
koloniaalne olemine, imperialistide nende tootmise ajate  
ja need tootjad varustaja.

32

МАО ЦЗЭ-ДУНЬ, Москва 1953, к. 145

Китайская революция и Колониальная война в Китае.  
Исторические произведения, т. II.

## Lüna tööstuse sotsialistlike ümberajundamine

Lüna Rakvaravabriigi loomine 1949. aastal andis purustava löögi postkoloniaalsele, postfeodaalsele lüna ühiskeskkonnale, mis oli eksistendumas teinelt 100 aastat (XIX sajandi keskpaigast kuni XX sajandi keskpaigani), ja pani aluse sotsialistlikule revolutsioonile Lüanas, s.t. Lüana astus kapitalistlikult sotsialistlike ümberajundamisse.

Juhitudes marxistlike-leninistlikest õpetustest kapitalistlikult sotsialistlike ümberajundamise võitluse ja võttes sotsialismi ühiskeskkonnas aluseks põhiprintsipte, mis määravad ära meie ajaloolise, majandusliku ja poliitilise arengu, annab Lüna rahvas ülesandeks Lüana Linnakomitee Partei ja meie elu rajamisele.

Lüna Linnakomitee Partei rakendades loovalt marxistliku-leninistliku teooriat oma meele omapärase tingimustes, käsutades Nõukogude diktatuuri ja teiste sotsialistlike meede kogemusi. Need kogemused näitavad, et ümberajundamise võitluse peab läbi tegema iga mees, kes on asunud sotsialismi teele. Misküügi see mees neid oled, kes tööstuslikult arenevad

või selles suhtes maha jäiud, kas suu või väde, — rakugi  
vajab ta teatavat aega kapitalismilt sotsialismile üle-  
minekuks.

Üleminekupeerood algas Lühnas rahvarevolutsiooni  
võidul ning proletariaadi diktatuuri kehtestamisest 1949.  
aastal ja lõpeb sotsialismi üleshitamisega. Sotsialistlik  
üleshitustöö LRD-s võib toimuda ainult sotsialismi ma-  
jandussaaduste alusel, mis on õhised võimudele sotsialismi  
ehitavatele meedele.

Üleminekupeeroodi vältel toimus Lühnas kõigi ette-  
võetud suhete põhjal ümberkorraldamine, likvideeriti  
kapitalistliku baas ja loodi sotsialistliku baas, tagati toot-  
like jõudude areenimine, mis on vajalik sotsialismi võiduks.  
Tööstatud ümberkorraldused andsid Lühna rahvale võt-  
maluse alustada ulatuslikku sotsialistlikku industrialisee-  
rimist.

Sotsialistliku industrialiseerimise ülesande lahenda-  
mise vajadus oli tingitud sotsialismi põhilistest huvidest,  
Lühna areenimise sise- ja välisvõludest. Lühna kolleageer  
tootmistehniline baas ei alanud võimaline ümberkujutama  
sotsialistlikku ühiskonna üleshitamist.

„Sotsialismi ainsaks materiaalseks aluseks,“ ütles  
V. I. Lenin, „võib olla mehhaniisitud suvitoostus, mis se-  
dab reorganiseerida ka põllumajanduse.“ Lühna aeg oli  
maha jäenud agraarneer nõrgalt areenud tööstusega ja  
kogu majanduse tehniliselt madala tasemega. Selleks et  
teostada Lühnas rahvamajanduse tehnilist rekonstruktsiooni

<sup>1</sup> V. I. Lenin, Kommunistliku Internatsionaali III kongress.  
Tööd, 26. kd., Tallinn 1955, lk. 424

ning põllumajandus sotsialismi rõõbastele ole nüa, oli tarvis arendada tööstust ja eelkõige rasketööstust, s.o. tööstusvahendite tootmist.

Siine rahajäemus tingis teine tehnoloogiline edasvõue enamarenenud Euroopa kapitalistlikest riikidest ja Ameerika lihendriikidest. Mestvabrikus, seeravabrikus ja rida teisi tööstusharusid, mis on mee iseseisvas arengus vältimatult vajalikud, olid Siines äärmiselt nõrgalt arenenud või puudunud täielikult. Suur osa mesinarkist ning palju tööstustootest tuli siie välismaalt. Seega sotsialistliku industrialiseerimise teostamine oli vajalik selleks, et tagada Siine majanduse iseseisva areng ning lühividevade lõplikuks sõltumiseks välismae kapitalistlikest monopolidest.

Industrialiseerimise aga ei olnud saanud toimuda edukalt, kui ta poleks toetunud põllumajanduse arengitele. Väga nõrga hõlga teadus vajadus aidata talumajade põhivahendite järkjärgulise ülevõtmise individuaalselt väikemajapidamistele suurmajapidamistele, masinatega varustatud põllumajandusele, mis toob külluse. Kõrskaks tees, mis võimaldab küllas leeva ühiskonnastatud suurtootmise, on talupoegade väikeomandi järkjärguline muutmise kooperatüüsesse omandusse. Siine külla ümberrahastamise edu väga tähtsaks tingimuseks oli sotsialistliku suurtootmise arendamine, mis annab ande kooperatüüside talumajapidamistele abi masinatehnikas, minereservatsioonide ja te spetsialistide näol. Sotsialistliku industrialiseerimise võimaldab nõrge edukamalt ja efektiivsemalt põllumajandust.



se nööride sõjalise kallaleteingi hädaohu diktatuurid ra-  
 jaduse igapäevsele tugevdamisele. Nüüdseks on sõjaväe ja relvas-  
 tade armeed esindama sõjatehnika. Selles et tagada  
 Nüüdse majandusliku võtmetest ning tugevdamisele tema  
 vastavõimel, oli tarvis rajada võimas raketitööstus.

Suure nõudis nõu rahvamajanduse arendamiseks  
 Nüüdse sõjaväelise industrialiseerimise olulise lahendamise.  
 Nüüdse Kommunistliku Partei suure soovis selles, et ta just-  
 tas tõsiselt selle ülesande, näeres tõgesti eeldaks sel-  
 le teostamisele tulla ning mobiliseeris Nüüdse rahva võitlusel  
 selle eesmärgi saavutamiseks. Suurem sõjaväelisele in-  
 dustrialiseerimisele see partei ja Nüüdse ühise peajooni aluseks.

Kapitalistlikes nöörides oli industrialiseerimisele favaltselt  
 alanud raketitööstuse arendamist, kuna see nõuab vähen  
 asuressursside, kapitali ringluse suurendamist ning kasumit saadav-  
 se kuumumini ja arendamist. Selles järest kasumite akumulereer-  
 mist raketitööstuses toimus akumulatsiooniga järkjärgulise üm-  
 berannaranduse raketitööstusse. See oli peaaegu, aeglane arengu-  
 tempo te.

Nüüdse ei saanud mõnda seda teed. Nüüdse tööstusliku ette-  
 võtte suure võime ja raske olukorra - lühiajalise sõjalise ma-  
 teriaalne tehniline baas, arendada ühise tööstuskaareid, tõige-  
 pealt tootmisvahendite tootmist; Nüüdsele aga ei alanud mõeldav  
 ühise arendada tööstusliku baasi. Suure, Nüüdsele oli vaja läbi-  
 viia sõjaväelise industrialiseerimise, s.t. suurtootmise ja esma-  
 joonelise raketitööstuse arendamist.

Kaasaegse tööstuse loomine nõuab tohutuid materiaalsid  
 ja rahalisi vahendeid. Kapitalistlikud nöörid olid tööstuse

arendamiseks hankitud vahendeid töörehoa halastamatu  
eksploatsiooni, vallutusõiguste, asumaade ja sõltuvate  
maade nõuaindega või siis laenu saamise teel väljastpoolt.

Siis ei saanud neid allikaid kasutada. Millised  
agid olid siis sotsialistliku industrialiseerimise allikad Eestis?

Sotsialistlikus industrialiseerimises vajalike vahendite  
allikaks kujunesid Eestis siseressurssid, mis hõlmasid tööliste,  
talupoegade ja haritlaste tööga. Samuti see rahhonaalne te-  
le oke, mis varem läks eksploatatoridale klasside parasüti-  
muse tarbimiseks, muudati sotsialistlikus akumulatsiooniks. Ees-  
tas meesiti varem lohutatud summad välismaistele kapitalistidele.  
Sotsialistlike revolutsioonidega ja selle oijun. Talurahvas  
vabanes hüpoteekvõlgnevusest ja rendivõlgnevusest. Sõjas olles  
muudnesid võimalused tööstuse arendamiseks vajalike vahen-  
dite juundetõmbamiseks üle. Riiklikust ja erakapitalistlikust  
ettevõtetest, välist- ja siserubandusest ning pankadest saada-  
meid tulusid kasutati samuti industrialiseerimise heuvides.

Siis sajas sotsialismi materiaalsed tehnikad baasi teost-  
sugustes, sotsialistliku tingimustes. Siisvalt Nõu liidust, kes  
oli suunitud lootma ainult oma jõududele, tugines ta kõigi  
sotsialistliku liini maade ulatuslikule vastastandusele abile.

Tööstuslikult arenenud sotsialistlikud riigid astasid luua  
erimõeldav tööstust. Suurt ali-crediidide, laenu, tehnilise  
dokumentatsioon, seadrite ja teooriate hankimise viisid - andis  
Eestile Nõuogude Liit.

Pärast rahhorevolutsiooni võitu oli Eestis põhiliseks  
vastusluks - vastusluks kapitalistliku ja sotsialistliku elementide  
vahel.

Hiina Rahvabariigi majanduslikus programmis oli feodaalne neerolduse konfiskeerimine ja selle steandmine talupoegadele, bürookraatliku-monopolistliku kapitali konfiskeerimine ja selle steandmine rahvademokraatliku riigi valdusse, rahvuslikule kodanusele kuuluma tööstuse ja kaubanduse asitse. Kõikud majandusliku programmi ellu viimiseks tekkis Hiinas kolm põhilist majandusliku sektorit: sotsialistlik, erakapitalistlik ja väärkaubandusliku käsitööstuslik (talupoegade ja käsitöölste ühistööajajärgid).  
Sotsialistlik sektor

Sotsialistlik sektor põhiline osas oli rüüde sektor, mille moodustasid riigile kuuluvad suured pangad, peasegu rüüde raudteed, valdes enamuse musta metallurgise ettevõtetest ja teised rasvetööstusharude ettevõtted, samuti mõned tähtsamad kergitööstusharud. Rüüde sektor kujunes aga eeltoimige bürookraatliku-monopolistliku kapitali konfiskeerimise ja sotsialistlikku nationaliseerimise teel.

Erakapitalistlik sektor kuigi ühes steandumajajärgiga sektoreid koosneb põhiliselt kodanusele kuuluvatest väär- ja keraamistest tööstusettevõtetest ning kulakute meijajärgidest rüüde. Erakapitalistlikus sektoris valitses endiselt kapitalismi põhiline majanduslik - liideräärte seadus, samuti konkurents ja anarhiline tööstus, tööjäre määrte seadus.

Hiinas oli erakapitalistlik sektor üsialgu küllaltai suur, sest patriarhaalselt meelstatud kodanuse omand nationaliseerimisele ei kuulunud.

Väärkaubandusliku - käsitööstusliku sektorit esindasid peamiselt talumeijajärgid, samuti käsitöölised, ko-

destruktiivsed ja teised väärtustootjad, kes ei kasuta pelgaltööd. Liinise mehanduses etendas see sektor suurt osa: 1949. a. andis nimetatud mehandussektor 76,8% rahvamehanduse kogutoodangust.<sup>4</sup>

Niiena, kui erinevad tootmisvahendite erasomandusele rajatud mehandusvormid, sästivad se kapitalismi juured antud maal, tingimusel kapitalismi taastumises. Bolševistliku revolutsiooni tulemusena Liinias oli tööliste erasomanduslike vormide asendamine sotsialistliku üldrahvaeliku omandilise nõu jagamise eksploatatsioonse kõrvidelise, s.t. erakapitalistliku ja väärtustootmisliku sektorite ümberajundamine sotsialistlikus sektoris, mis baseerub tootmisvahendite ühisaundlusele omendole. Liid riigisektoris kõrvidelise on väga suurel määral.

Esimeses ja peamises mõttes, mida tuli H.R.S.-le silmas pidades, oli uue väime postitsoonide tugedamise kuvid, uue noora kindlustamise kuvid. Samal ajal etendasid sellel suurt osa se mehanduslike kallutused. Liinias uunes aluord ühendnearefajärgul selliselt, et eramehanduslike sektorite kaasaühendamise ei ole sotsialistliku mehandussektor teatud ajani suhteline võrui ühisaonasa vajadusi rahuldama, sest teadur osa riigile kuuluvatest tööstusettevõtetest alid sõja ajal lõhutud nõu sästivad ettevõtete tööstustoodang moodustas 1949. aastal 26,3%, aga rahvamehanduse kogutoodangus kõigest 8%.<sup>5</sup>

Väärtusliku mehanduslike tootjad suure osa jällen mehandustoodangust; erisõnate näo oli palju kergetööstuse

<sup>4</sup> C. K. Pöökvere, K. M. Kyrrovi, lk. 7

<sup>5</sup> James, lk. 6

ettevõtteid, samuti kaubandus- ja teenindamise ettevõtteid. Järelikult oli tarvis majanduslike ja poliitiliste raskest vältimises teiste majandussektorite loovideerimist ühel või teisel määral majanduslikult ette valmistada. Sotsialistliku sektori võit mitte-sotsialistlike sektorite üle ja selle muutmine ainuvalitsevas sektoris ühigi suundab majanduslike vahenditega teised sektorid väga tõrjuda.

Sotsialistliku ja mitte-sotsialistlikud sektorid ei saa ühes ja samas ühigi areneeda paralleelselt, mitte segades teineteist. Kui lasta erakapitalistlikku sektorit areneeda reaalult, siis võib ta olla tõhusus laostuoks jõuks, mis viis Hiina kapitalismi arengutele, s.t. Hiina muutus ühest kolooniaks. Väikekäsitöenduslike sektorid kujutab endast, ühest küljest, tootmisvahendite erasomandusele põhinevat kapitalistlikku tüüpi majapidamist ning, teisest küljest, väiketootjate-tööliste majapidamist, kus ei kasutata palgatööd. See sektor on nagu kapitalistlike ja sotsialistlike sektori vahelises, mis võib areneeda nii kapitalismi kui ka sotsialismi suunas.

Seege oli hädavajalik arene mitte-sotsialistlike sektorite sotsialistlikule ümberkujundamisele.

Hiina Kommunistliku Partei ette keeras küsimus: milliste meetodite ja viisidega allutada väikekaubamajanduslike sektor ja erakapitalistlike sektor sotsialismi üleshoitamise huvidele ning need järk-järgult ümber kujundada sotsialistlikeks sektoriks?

Erakapitalistliku sektori ümberkujundamise kõige efektiivsemaks meetodiks oleks midugi rahvuslikele uudele

lusele kuuluvate ettevõtete nationaliseerimise. Liidul  
Hiina Kommunistlike Partei ei saanud muidagi seda teed,  
sest tuli arvestada hiina rahvusliku kodanluse seis-  
usliku rahvademokraatliku revolutsiooni läbiviimisel.

Rahvademokraatliku revolutsiooni käigus oli hiina  
kodanlus revolutsiooni suhtes neutraliteedi või isegi poole-  
hoiupositsioonidel. Pärast Hiina Rahvarevolutsiooni moodus-  
tamist tunnustas ta tööliselassi juhtivat osa riigi  
rõngas rätis osa patriarhaalset liikumist ja tööst ma-  
janduse taastamisel, hõlmem aja usustus suurem osa rahvus-  
loomust kodanlusest sotsialistlike ümberajundustega. Seega,  
Hiina Kommunistlike Partei juudusse kuuluvad põhje-  
sed rahvusliku kodanlusele kuuluvate ettevõtete vä-  
rskamatus nationaliseerimises ilme tase meesmata  
ja kodanliku elemendi expropriatsioonides. See oleks tekit-  
nud asjatut opositsiooni.

Tõsielt poold, nagu juba ülpool nimetatud, rahvus-  
liku kodanluse ettevõtete vundamatu nationaliseerimine  
oli rahvulda us majanduslikust seisusest. Hiina majan-  
dus oli äärmiselt mahajäänud, valitsevas oli värdusloos-  
se süsteem. Sotsialistlike sektor aga ei olnud veel nii tugev,  
et juhtida atsestki värdusloosjaid sotsialismi arengu-  
tule. Pellime enastlike nationaliseerimise aga oleks saanud  
kaasa loonud Hiina majanduse laostumise või tootmis-  
tegevuse täieliku lakkamise.

Seepärast us tööstuse kontsentratsioonide Hiinas  
oli madal ega võimeldunud tootade ümberantud  
nationaliseerimise. Statistilised andmed 1953. aasta seisuga

nästaravad, et Liinas oli kõigest 30% (110000-st) ettevõtteid, kus töötas rohkem kui 10 inimest, kuni sõjajärgne (70%) ettevõtteid aga oli vähem kui 10 inimest. Põhjem kui 100 tööloaga ettevõtteid oli neid 1,3%.<sup>6</sup>

Liina Kommunistlikule Parteil tuli leida nüsuguse meetod, mis alles kõige paremini suodustanud sotsialistlikke industrialiseerimise läbiviimist ja kõige vähem kahjustanud riigi majandust.

Selliseks meetodiks oli: kasutada ära riiklikult talistliku sektori positiivseid külgi, mis toovad kasu rahvale ja riigile, püüda teha negatiivseid külgi nõrg, lõpuna, teostada teha sotsialistlikku ümberkorjandamist riigikapitalismi<sup>7</sup> mitmesuguste vormide kaudu.

N. I. Lendin, kes juhtis esmakordselt tähelepanu selle majandusvormi kasutamise võimalikusele sotsialismi üleschiitamise kuvides, põhjendas, et laialdase väärkaubandusele kasutõenduslike tootmise olemasolu puhul on kapitalismi lubamine ja arendamine teatud määral

<sup>6</sup> 4 Hjuu, lk. 227-228

<sup>7</sup> Riigikapitalism kujutab endast omapärase majandusliku sektori, mida (sotsialistliku revolutsiooni tingimustes) juhib riik, mille eesmärgiks on tööloalass selles et teda ära kasutada sotsialistlikus tootmises kuvides. Kõik Nõukogude Liidus kasutati riigikapitalismi kapitalistlikele ettevõtetele ja ettevõtjatele, kuid Nõukogude Liidus kasutatakse varasemal ajal kui Liina Rahvarehviigis kasutatavatest vormidest, riigikapitalismi põhiolemus aga jäi samaks. Riigikapitalismi proletariaadi distantsi tõstmiseks ei tohi segi ajada riigikapitalismiga arnevad kodanlikes maades. N. I. Lendin, tehes vahet ajalooliste tingimuste vahel riigikapitalismi ja riigikapitalismi vahel, kirjutab: "... riigikapitalism tähendab, kus võim kuulub riigile, ja riigikapitalism proletariaadis riigis on alles riigis. Riigikapitalismi kapitalistlikus riigis tähendab, et riik seda tootmist ja kontrollit kodanlikes kuvides ja proletariaadi vastu. Proletariaadis riigis tehakse edasine tööloalass kuvides, selles et vastu seista riigile, mille tingimuste kodanlikes ja võidelda teema vastu." (N. I. Lendin, ättevõtte NKP teatise kohta, Teosed, 26. kd., Tallinn, 1955, lk. 468)

hädarajaldu; küsimus on ainult õige meetodi või vormi kasu-  
 tuses. Tootlike jõudude arendamiseks ja kapitalismi suu-  
 ruseks ning kapitalismi arengutele ning selliste tingimuste  
 loomiseks, mis lubesid lähemas tulevikus ning kapitalismi muut-  
 mist sotsialismiks.

Liina Kommunistliku Partei poolt kindlaks määra-  
 tud mefenduslike iteshetustöö peajoon kogu üldsuse-  
 ajajärgus on presentud ka Liina Rahvabaritegi kos-  
 titutsioonis. Konstitutsiooni 10. paragrahvist öeldakse: „Vasta-  
 valt seadusele kehteb ühe kapitalistide õigust tootmisra-  
 henditele ja muule kapitalile.“

Kapitalistliku tootmise ja kaubanduse suhtes teos-  
 tab ühe nende arekamise, püümise ja ümberkujunda-  
 mise poliitikat. Kasutades juhtivast riikliku administratiiv-  
 orgaanite ja riikliku sektori poolt nõu kontrolli tähtsate  
 masside poolt, kasutab ühe ära kapitalistliku tootmise ja  
 kaubanduse positiivset osa, mis toob kasse rahvuslasele jõe-  
 nusele ja rahva heale; püüab nende negatiivset osa,  
 mis on kahjulik rahvuslasele jõe nusele ja rahva heale,  
 suunab nende ümberkujundamist ning kapitalismi sektoris,  
 jär- järgult asendades kapitalistliku omadit üldrah-  
 valiku omadiga.“

Milles seisneb siis enkapitalistliku sektori positiiv-  
 se osa ära kasutamise sotsialistliku industrialiseerimise  
 perioodil?

Enkapitalistliku tootmisel omal sotsialistliku industrialiseerimise  
 alguperioodil väljapaistvat kohta tarbesevete

\* Конструкция и основное производственное устройство КЛП, л. 83

tootmises. Erdi määrar oli ta toodang puuvillase riide, põ-  
lügenaafi toodete, trikotaaži- ja kummeerete, paberit, teksti-  
le, kantseliikampade, toiduainete jne. tootmise osas.<sup>9</sup> Niineta-  
tud toodang läheb täielikult rahva igapäevaste vajaduste  
rahuldamiseks. Erakapitalistlikul tööstusel oli ka teatud  
tähtsus masinavahetus-, aamia-, metallitöötlemise ja ehitusma-  
terjalide tööstushaardes.<sup>10</sup> Suur osa nende tööstushaarde  
toodangust läheb üldise tootmistegemise eesindamiseks  
ja uute tööstusettevõtete ehitamiseks.

Erakapitalistlikult seotud meesude riik ühiskond  
ei sisse fondi laenuvaid summasid võis rääki kasutada  
akkumulatsiooniallõksa sotsialistliku industrialiseerimise  
läbiviimiseks. Näiteks, 1953-1955. a. erakapitalistlikult tööstu-  
selt ja kaubanduselt laenuv kogusumma oli 1,5 miljardit  
juani.<sup>11</sup>

Erakapitalistlike tööstusettevõtete insener- tehnikult  
ja administratüütöötajate kaardid võis rääki edukalt  
kasutada sotsialistliku ettevõtte töötootmises. Era-  
kapitalistlikes ettevõtetes töötas ümber 2 miljonit<sup>12</sup> inimest,  
suurem osa neist olid kvalifitseeritud töölisid.

1922. aastal toimunud V K (S) P XI kongressil, puudeta-  
des võidusearutavaid proletariaadi ja uudaaluse vahelisi  
suhteid, määrati V. I. Lenin: „See on kõige tähtsusetum osa tööst-  
misel me ekspluatunja vahjutuse teine, talle näppudele löö-  
me ja teie püüame. Seda tuleb teha... Hõja teine osa võidust-  
et mõttekommunistide kätega ehitada kommunisti... Majan-

<sup>9</sup> Ученые Бонн-узгун, стр. 223

<sup>10</sup> Там же, стр. 230

<sup>11</sup> Там же, стр. 230

<sup>12</sup> Там же, стр. 230

dust juhtide me suudame siis, kui kommunistid oskavad ehitada seda majandust võõraste kätega, ise aga õpivad sellelt kodanluselt ja suunavad teda seda teed mööda, mida mööda nad tahavad."<sup>13</sup>

Ilmaas aga oli eriti vajalik saavutada, et kapitalistid teadvustaksid töörahvast vabal soovil, kuna see oleks aidanud kindlustada töörahva ja intelligenzi liitu (suurem osa intelligenzist põlvnes kodanlikest perekondadest või oli nende ja tihedalt seotud).

Taotamata kõigile sellele, oli erikapitalistlikul sektoril oluline eesmärk ja terve rida negatiivseid, majandust laostavaid jooni.

Erikapitalistlikus sektoris süvenes töö- ja kapitali vaheline vastusolu, kesvas vastusolu ja kapitalistlikus tootmisvallas valitseva anarhia ja üldise majanduse tsementiseeritud, plaanipärase juhtimise vahel.

Erikapitalistlikud tootmiskeskused pidurdasid järjekindlalt ühise tootmise jõudude arengut. Erikapitalistlikus sektoris ei esutatud täielikult ära olemasolevat tootmise võimsust, vastupidiselt - loomes tendents tootlikkuse langusele.

Lõpe see tingis efektiivsuse meetmete rakendamise erikapitalistliku sektori ümberaafundamisel sotsialistlikuks.

Erikapitalistliku sektori sotsialistlike ümberaafundamise protsess toimus Rahva-Ilmaas kahe etapina. Esimesel etapil (1949-1956. a. I kvartal kaessavatus) teostati kapitalistlikule erandidele reageerivate ettevõtete sidumist mitmesu-

<sup>13</sup> O. J. Lendin, OK(6)P Keskonitu poliitiline arvamus. Teosed, 83. kd., Tallinn 1957, lk. 261

guste vormide saade üügi, s.o. kapitalistliku sektori muutmise üügi kapitalistlikes sektoris. Tõselt öeldes (1956. a. oktoober - 1958)<sup>14</sup> toimis üügi kapitalistlike ettevõtete ümber-ajundamine sotsialistlikes, s.o. riiklik-omaomanduslike sega-ettevõtete rahonahseimise.

Esimese etapp jaguneb 2 perioodi: 1) rahonahjanduse taastamise periood (1949-1952) - üügi kapitalismi asu- tamise alguperiood; 2) esimese riie aasta plaani täitmine (1953-1956) - kogu tööstusharu ettevõtete riiklik-oma- omanduslikes segaettevõtetes ümberajundamisele ülemineku- periood.<sup>15</sup>

Üügi kapitalistlike ettevõtete muutmise üügi kapi- talistlikes oli tihedalt seotud üügi poolt taastatava kapitalistliku tööstuse ja raubanduse ärasuutamise ja juuranduse poliitikaga.

Rüügi kapitalismi mitmesuguseid vorme Hiinas asu- tati eneseõne maa suuremates keskustes ja kapitalist- like tööstuse tähtsamate tööstusharude ümberajunda- misel, jää-järgult kaardis ka vähem tähtsaid tööstus- harusid kõrkides tertsis linnades.

1949-1952. a., mil Hiina tööstust nagu kogu rah- vemaajandustki taastati ja reorganiseeriti uutel alustel, oli rahonahituse kogu tähelepanu suunatud riiklike ja ettevõtete, töö ja kapitali vaheliste suhete regula- rismidele ning riikliku sektori juhtiva osaga ja kõrkide majandussektori koostöö kindlustamiseks.<sup>16</sup> Hiina Rahva-

<sup>14</sup> Zhonghua Renminren Jiaozhao Peanyuan, 1949-1959, Moskva

<sup>15</sup> Yuyan, lk. 130

1959, lk. 95

<sup>16</sup> C. K. Bochozun, S. M. Kopysov, lk. 35



duelidest raskustest. Juba 1951. aasta I kvartalis võrreldes 1950. aasta I kvartaliga oli esitatud 13 korda rohkem avaldusi uute ettevõtete avamiseks.<sup>18</sup> Niiud aga allus erakapitalistlike ettevõtete tootmistegemise järgest suuremale regulatsioonidele ja kontrollide raskendatusele poolt. Näiteks, 1951. aastal<sup>19</sup> olid pehmed reit, uude tootmist ühe oli kehtetatud, eelne üldise sektoriga võrreldes tellimuste täitmine, ühgi poolt tootatava valmistoodangu kogumise ja turustamise ning sõlmitud lepingute alusel toorainega varustamise saade, s.o. ühgi kapitalismi madalamate ja keskmiste vormide saade.

Loe see jüras katud määrat kapitalistide tuleid ning parendes nende ettevõtete tootavate tööliste ja teenistujate olukorda ja andis tööd tuhandetele uutele töömeestele. Samuti laskes ka erakapitalistlike ettevõtete tootmistegemise. Kui 1951. a. lõpul moodustas üldise tellimuste ra toodetud valmistoodang 43% erakapitalistliku sektori kogutoodangust,<sup>20</sup> siis 1952. a. lõpul aga juba 56%.<sup>21</sup>

Uuine DV-s teotati erakapitalistliku sektori ära-areutamise ja jüramise poliitikat kuni 1953. aastani.<sup>22</sup> Esimese etapi tähtsus seisneb selles, et need aastad täotati võlga ja suavitati üldiselt "ühiskapitalismi" põhilised vormid ning täotati erakapitalistliku sektori rahuldava ümberehitamise võimetus ja vajalikkus.

Nimetatud ühiskapitalismi vormide puhul kuuluvad tootmistvahendid endiselt kapitalistidele, s.o. jäätid kapitali-

18 C. K. Babogun, A. M. Kyrsova, lk. 57  
 19 Samel, lk. 57  
 20 Ylyra, lk. 206  
 21 Ygon, Põne-ajut, lk. 282  
 22 S. S. Tammun, lk. 65



lud 913 miljonit juanadit, s.o. 162% rohkem kui 1950. a. ja 11,9% rohkem kui 1951. a.<sup>24</sup> Samal aastal võrreldes 1952. a. kasvas töölise ja teenistujate arv eraldi võttes 8% võrra.<sup>25</sup> Enamikpööratavate tööstus hiinas saavutas 1953. a. oma arvuks võrreldes. Eriti märkimisväärne arv tõusis tekstiil- ja metallitööstuse harudes, samuti ka laiatarkesepade tootmise osas.

1953. a. I poola seos selva ostuvõime tunduvalt kasvuga hakkas nõudmise (eriti laiatarkesepadele) ületama pakkumise.<sup>26</sup> Tõukind olukorras alustas hiina rahvuslik kodanlus, mille poststroomid olid 1953. a. eriti tugevnenud, palstiingi riiklikule sektorile (nii tööstuses kui ka kaubanduses), arendades spekulatiivset tegevust.

HKP ja valitsuse ette hakkis raske võitluse ühendada enamikpööratavate sektori sotsialistliku ümberehitamise protsessi. Eriti, suurendati eraldi võtete poolt riigile kuuluvat tooraine töötlemist, riikliku tellimuse valmistoodangule. Tõusis, enamikpööratavates suurendatete võidi sisse kasutada "H-er jaotamise" süsteem,<sup>27</sup> kuid sellest lähemalt allpool.

1954. aasta oli murrangulises aastaks enamikpööratavate sektori arvukus: tunduvalt vähenes enamikpööratavate tööstuse toodangu absoluutne maht. 1954. a. võrreldes 1953. a. vähenes enamikpööratavate tööstuse kogutoodangu määramus 21,1%, töölise ja teenistujate arv

<sup>24</sup> C. A. Boeboguen, K. M. Kyrasov, lk. 82

<sup>25</sup> James, lk. 82-83

<sup>26</sup> James, lk. 84

<sup>27</sup> James, lk. 86

19,5% võrra.<sup>28</sup>

Erakapitalistliku tööstuse tootmisvõime sellele vähenemisele on seletatav riigikapitalismi uue vormi - riikliku-erakapitalistliku segatööstuse loomise - eesmärgiga, mis eeldab riikliku-erakapitalistliku tööstuse ümberkujundust niisama. Peale selle, 1953. a. lõpul alustas riik eriti aktiivset võitlust erakapitalistliku majanduse plaanitu, düblossu arenyuga. Samuti on see seletatav metööstusettevõtete tehnoloogilise mahajäämusega, suurema määral, metööstusettevõtete toodang ei vastanud tarbijate järgist kaaravale nõudele. Eratööstusettevõtteid ei suutnud konkureerida riikliga.

Ka 1955. a. jätkus erakapitalistliku tööstusettevõtete tootmisvõime langus. Erakapitalistliku tööstuse kogutoodangu määsusumus vähenes võrreldes 1954. a. pealegi 30%, metööstusettevõtete arv - 33,7%, neis töötavate tööliste ja teenistujate arv - 27,1% võrra. Erakapitalistliku tööstuse tootmisvõime oli 1955. aastal 1950. aasta tasemel. Samal ajal riikliku tööstuse kogutoodangu määsusumus kaotas 1955. aastal võrreldes 1949-1950. a. pealegi 4 korda.<sup>29</sup>

Eriti oluliselt illustreerib ülpool kirjeldatud olukorda järgnev tabel riikliku ja erakapitalistliku tööstuse kogutoodangu määsusumma kohta aastast 1949-1955.<sup>30</sup>

Aasta	Riikliku tööstus	Erakapitalistliku tööstus
	milj. ruubi	milj. ruubi
1949	3683	6829
1950	6157	7278

28 O. K. Bochkov, K. M. Kopylov, lk. 87  
 29 Samas, lk. 88-89  
 30 Samas, lk. 90

-44-

1951	9465	10118
1952	14258	10526
1953	19239	13109
1954	24488	10341
1955	28142	7266

Toodud andmed näitavad, et 1954-1955. a. põistluses sotsialistliku majandussüsteemiga või enkapitalistlik sektor liia.

Nagu juba nägitud, alates 1954. aastast etendas tähtsat osa enkapitalistliku sektori sotsialistliku ümberajundamise süsteemis riigikapitalismi kõrgel määral vormulda - eromendustlike segaettevõtete loomine, s.t. nää kannas tegema kapitalmahutust eritööstusettevõttesse, muutudes röödselt erettevõtjatega ettevõtete omanikkus. See vorm leidis rakendamist eriti riikliku tähtsust omavates kapitalistlikes muutööstusettevõtetes, nagu kottsoe, metallitööstuse-, masinaehitus-, keemise-, paku-, paberitööstus jne.

Luides siis toimus selliste riikliku - eromendustlike segaettevõtete loomine?

Sellistega erettevõtete tegi riigile ettepaneku kapitalmahutuste tegemiseks ettevõttesse. Lääpjuures peab meenutama, et uldne soov ei teinunud sugugi mitte tööriidel kapitalistidel korraga ja mitte uolke. See protsess toimus aegajadi. Lääi aaga kapitalistid ise meendusid selliste ettevõtete ellustes, kannas järjest enam saabu ma avaldusi nende ettevõtete muutmiseks riikliku - eromendustlikes segaettevõtetes. Riiklike kapitalmahu-



tehtud kapitalmahutuste kogusumma võrdus 25 milj. juan-  
 ni.<sup>34</sup> Sii 1952. a. muudus septembristidele 194 muutootusettevõ-  
 tet, milles lootas 500 ja rohkem töölisi, siis 1955. a. oli need  
 vaid 36 ning nende toodangu väärtus moodustas vaid  
 3% riikliku-erandusliku ja kapitalistliku ettevõtete kogu-  
 toodangus.<sup>35</sup>

Selles erakapitalistlike ettevõtete muutmisega sege-  
 ritteviisides toimunud sügavad muutused nende juhtimises:  
 põhiline juhtimine läks riiklike organite kätte. Segatööstete  
 tootmistegemine, valmistoodangu realiseerimine ja tooraimega  
 varustamine toimus riikliku plaani alusel. Sageli olid  
 ettevõtete endised omanikud sellistes segatööstetes di-  
 rektorites, ettevõtete juhtimises või nende asutajates.

Tänu riikikapitalismi uue vormi kasutamisele  
 võis ühe loostada ratsionaalset tootmisviiside pro-  
 tamist, reguleerida tooraimega varustamist ning lükata  
 des suure võimekusest juurutada tootmist uusi too-  
 dangulikke. Peab märkima, et selles erakapitalistliku  
 tööstuse killustatusega (enamasti tehnoloogilist mahajää-  
 nud vask- ja värdmetallid) teatavalt suurendatakse  
 tootmisviiside jastamise osas ettevõtete osel.

Näib, üha rohkem suuremahulisi, kiid killustatud riik-  
 lise-eranduslikud ettevõtted on tehnoloogilise mahajää-  
 mise juures ei saanud neid teadmisi täita. Peale selle,  
 selliste ettevõtete toodangu omahindade oli väga kõrge,  
 kvaliteet aga madal ning seega toodang ei vastanud  
 esitatud nõuetele.

<sup>34</sup> H. H. Zurek, lk. 340  
<sup>35</sup> Lames, lk. 203

Leetõttu Lõuna Kommunistliku Partei esimeses istesamas:  
 enkapitalistliku ettevõtte kollustatuse ja tehavise mahajää-  
 mise järgi-järgulise erandituna. Niiud sai devüses: „Tä-  
 mettoõtted - suunittõtted, mahajääne - erandituna!“<sup>36</sup>  
 Püstitatud devüsi astas ellu rüa uus sotsialistlike väer-  
 konalduste vorm.

1955. aasta sügusest alates astus nügikapitalismi  
 HKT-s oma arengu uude perioodi - toimus erettevõtte  
 ümberajundamine uude - eromenduskes, segaettevõttes ter-  
 rete majandusharude ulatuses.<sup>37</sup> Seda meetodit kasutati  
 kõige enam Lõuna pealinnas - Pekingi enkapitalistlike töös-  
 tustõttete ümberajundamisel uude - eromenduskeses se-  
 gaaettevõttes. 9. jaanuaril 1956. a. Pekingi Rahvakomitee  
 otsusega kinnitati 2320 ettevõtetõttete muutmise sega-  
 ettevõttes.<sup>38</sup> Seega, Peking oli esimene linn Lõunas, kus lõpl-  
 ulti lävideeriti enkapitalistlike sektor.

See oli sütitavaas esimeses ja teistele Lõuna Om-  
 nadele. 4-5 päeva hiljem lävideeriti see ka Chengdehis,  
 Shenyangis, Kashiis, Tienjiniis, Šanghais, Nankingis, Wuhanis<sup>39</sup>

Rügikapitalismi seda vormi kasutati kuni 1956. a.  
 I poolaasta saaki arvatud.<sup>40</sup> Terve tööstusharu ulatuses  
 erettevõtte ümberajundamine uude - eromenduskeses  
 segaettevõttes omab teatud peenest võrreldes ulatava  
 nügikapitalismi vormidega: koltsal.istlike sektor omab juht-  
 tinat kohta kogu tööstusharu ulatuses, mis omakorda  
 jagab tsuapäev ja tööstuskohtade vabatahtlikele töötajate

36 G. H. Zhen, lk. 248

37 T. A. Tammeva, lk. 68

38 C. A. Boebogun, H. et. Epyrosh, lk. 104

39 Lamas, lk. 135

40 Lamas, lk. 36

nise. 1956. a. lõpus langes selliselt imbersejundatud  
ettevõtetele 99,6% kirsti müüri- meomenudude seagatte-  
võtte ja kapitalistlike ettevõtete poolt väljalastana  
kogutoodangu väärtusest."

Ennekapitalistlike sektori sotsialistlike imbersejund-  
andide teinud Hiina Rahvarehviigis rahulise teel, s.t.  
rahvaslike kodadele kuuluvate tootmisvahendite  
suhtes teostati "väljastu" poliitikat.

Hiina rahvasõnisei 1949. aastal oli hiina rah-  
vusele kodadele meijanduslikult sõltuvuses rälisneisest  
imperialismist, bürokratiast kapitalist ja mõõdukoo-  
nest. Ülpoal teodud andmed näitavad, et rahvasõn-  
le kodadele kuulused jsholiselt kesk- ja väikeettevõtted,  
süs tänu tööklassi poolt tektavale selgustööle koo-  
tus rahvasõnisele kodadele, enamus sotsialistlike imber-  
nõrrealdustega.

Ennekapitalistlike ettevõtete äraareutamine, püramise  
ja imbersejundanduse poliitika ongi omel alomuselt sotsia-  
listlike imbersejundandustega nõustunud kapitalistidele kuul-  
uvate ettevõtete "väljastu" poliitika.

"Väljastu" ei tähenda kapitalistidelt nende ettevõ-  
tte ostonist raha eest, veid kujubab endast teatud  
ose ereldamist ettevõtte tuludest kapitalistidele kompen-  
satsioonil näol nendele kuuluvate tootmisvahendite  
riigistatmisel.

Püügi poolt teostabab tootmisvahendite väljastu  
Elko-s jaguseid 2 etappi. Esimesel etapil areendati ette-  
võtte tulude 4-ks jaotamise printsiipi. Teisel etapil ka-

41 4 43 d, lk. 250

subati „fäseeritud protseendi“ maksmise printsiipi.<sup>42</sup>

Suvi 1956. aastani kasutati „4-es jastamise“ printsiipi, s.t. ettevõtte kasum jaotati 4-es osas: 1) üldmaks; 2) maksamisedused tööliste ja teenustajate sotsiaalkindlustusfondi; 3) ettevõtte sotsiaalse fondi ning 4) kapitalistidele eraldatav puhakasum ja dividendid.<sup>43</sup>

Andmed näitavad, et uue aasta (1950-1955) jooksul taub kapitalistidele „väljaostu“ tee väge uue summa, mis moodustas 57% nende võlgadest kapitalistide (1783 miljonit juunni).<sup>44</sup>

Kapitalistidele nende ase eraldamine toimus raskendada sellele, kes neid uue võlgad ettevõtteid täita-  
vad kasumi või kasumiga.

„4-es jastamise“ printsiip annab üldse võimaluse kontrollida enkapitalistide ettevõtte tegevust, mille tulemusena püütakse kapitalistide võime tööliste ill. Siid ta ei ealendatud süski põhilist vastutolu-  
vastutolu töö ja kapitali vahel, vastutolu sotsiaalse ja riiklike huude vahel.

Sui age sotsialistlike ühberajundamine HR-s astus uude perioodi (uue ettevõtte ühberajundamine uue-  
lde-reeonanduslikes segettevitatus terve majanduskau-  
de ulatuses), „4-es jastamise“ printsiip ei vastanud enam uue oluorale. 1956.a. jaanuarist alates toimub „4-es jastamise“ printsiipi asendamise „fäseeritud protseendiga“, s.t. kapitalistidele uue võlgad taotmisvõlgadite väärtuse

42 Kuuu H-bonus, lk. 119

43 Pames, lk. 119

44 Pames, lk. 119

45 Pames, lk. 120

alusel (väljendatud astotena) meesbaase reide igal aastal dividendide, ülejäänud osa aga jääb üigole.

Etalgeu oli „fisseentud protsendi“ määruses 1-6% aastatuludest.<sup>46</sup> Selgeu, 1956. aasta juulis, määrati „fisseentud protsendi“ suurusks 5% aastatuludest, vaatanata sellele, kas ettevõtte on tööstuslik või uuebaaduslik, vaatamata te suurusle, tuluausle või ueljule, rejsoni-tele paigutusle ju.<sup>47</sup>

„Fisseentud protsendi“ printsiipi rakutandue lubab kapitalistidele saada vaid väikest osa (mitte üle 5%), kuid need juundub õigus vahetult juhtide või niina ettevõttele, sest põhilised tootmisvahendid kuuluvad niind juha üigole. Selgeu „fisseentud protsendi“ printsiip laheses põhilise vastuolu - vastuolu töö ja kapitali vahel.

Varem, kui toimus kasumi „4-ks jaotamine“, õltus kapitalistidele niier osa otseselt ettevõtte tuluausest ja tuluausle ressurst, mis saeouutati tootmise laiendamise ja tootmise uuukhoiuga. Niind aga tootmistegevuse laiendamise ja tootmise uuukhoiuga saadud lisatuleid lähivad niigi reisetuse. Niinetatud printsiip on kasuld ni eodenlusele kui ka tootmiselastele. Kapitalistidele on kasuld selle järest, et vaatamata oma ettevõtte tootmistegevuse tuluausle või ueljule, garanteeritakse neile teatud aja jooksul dividende 5% ulatuses. Peale selle, ni leri-deribaase vastuolud suur- ja vädeuastuonäide niug töö-taavate ja mitte tootivate kapitalistide vahel. Samuti aja

<sup>46</sup> J. A. Tammuse, la. 69  
<sup>47</sup> James, la. 69





tootmine, millele Lõunas tegeleb üle 20 miljonit inimese, sest  
1/3 moodustavad Brnaades elavad väetõelised, 2/3 - talupojad.<sup>49</sup>

Mida mõista väetõendusliku tootmise all?

V. I. deuri kirjutas oma töös „Kapitalismi arenevate  
Venemaal“: „Lodutootmises nimetame tootmiste tootmist  
selliseses meesandis (talupojameesandis), mis seal toodab.  
Lodutootmised on naturaalmeeanduse vältimatu järelkõige,  
mille jäämused säilivad peaaegu alati seal, kus on olemas  
võrdetaleandus... Tootmist kui eluotsust selle vormi puhul  
võel ei ole: Tootmised on süü põllumeesandusega lahutamata-  
tult ühes teinud ühendatud.“<sup>50</sup>

Lõunas eralditakse väetõendusliku tootmises 3 vormi:  
1) naturaalmeeandusel põhinev väetõendusliku tootmine;  
2) vedelkaubatootmine; 3) kapitalistlik meesandus.<sup>51</sup>

Naturaalmeeandusel põhineva väetõendusliku toot-  
mises tegelevad talupojad. Etel juhul on see kodune  
tootmine valvotandis, oma tarkuse, tarkuse, mitmesuguste põllus-  
tootmistade, viiete, peletiste jne. valvotandis; Teisel juhul -  
saaduste tootmine tarbija tellimisel. Kolmandal juhul tootmi-  
ne ei toimu taru jäsas, ta ei võlgu naturaalmeeanduse  
võrdidest.

Talupojad tegelevad ka põllumeesanduse tootmi-  
se ümbertöötamisega (peuvallesseemnetest sõltuvalt meesandis jne.)  
Ette sellest tootmisest realiseeritakse talupoja turul. Kuusa  
aga sellele põllumeesandusest ümbertöötamise toot-  
mist võrdide vajaduste rahuldamiseks, tuleb seda raadida  
talupojate meesandis ümvalt teinud.

<sup>49</sup> V. I. deuri, lk. 171

<sup>50</sup> V. I. deuri, Kapitalismi arenevate Venemaal. Toimet, 2. kd.,  
Tallinn 1955, lk. 293

<sup>51</sup> Kruus ü - böne, lk. 130-131

Närväseubetoostndre on aga täielikult maldunud naturaalsemajendusest: ta toodab saadusi - tulu järgi. Närväseubetoostjad tootavad sellega kuudes või kaheksa- üheksa oma tootud. Toote saaduste niisugist saadud tulu on nende arvades või põlvkondade elatisteks. Närväseubetoostjad teostavad ise äärmiselt tähtsamat tootmist, seetõttu palgatavalt ja igapäevast abi töödel.

Närväseubetoostjad jätkavad 5 tüüpi: 1) rändkäsitöölised. Need on täielikult rändel meelid - käsitöölised, kes rändates perest perre kutsuvad endega kaasa tööriistu. Rändmeelid pööravad elandmaale jõe, pangale ja. ning võtavad tegevust põlvkondade rändkäsitöödega. Tööga pole nad alati kindlustatud.

2) Käsitöölised, kes tootavad sellega kuudes. Need käsitöölised tootavad uude, seetõttu võivad või ränd- tud tööriistu.

3) Käsitöölised, kes müüvad oma tootud ja oma tootud. Seda valmistatud toodangu niisugist saadud tulu ei võimalda neil sisse jätta oma perekonda ja seetõttu on nad sunnitud müüma oma tootud.

4) Käsitöölised, kes valmistavad toodangu võltsi ja kooperatiivseubenduse ringi kapitalistidele tootud ja seubendusevõltsile. Oma töö vast seavad nad tase rehas või naturaals. See vast tööle võltsile, see palgab see see niisugisest või õppimisest.

5) Käsitöölised, kes ise tootavad ja ka rändel- ved oma tootud. See käsitöölise tüüp on võltsile

teostega juunamed. Paljudel neist on oma pool kaupade müümisel.

Lõpuks, kapitalistliku manufaktuuri on väikekaubatootmine ja kapitalistliku mesinalse tööstuse vahelüks. Kapitalistlik manufaktuuri on selle vüüduid tööstust, manufaktuuriõnnele isaldult ei rüle tööstusprotsessidest, vaid on sissetulekute suurendamiseks peelnud tööliste ja õppimise. Paljud manufaktuuriid tegelised lõplike müümiselustöödega, ostes väikekaubatootjate nende tööprodukte. Näites, värvimistöövõude omanikud sõlmivad lepinguid sobalike teatükkis-tööstusega tegelivete väikekaubatootjatega nende poolt valmistatud toodangu ostmisel. Mõnes aga lõplikele müümisleitud kaupade, saavad kapitalistlike tööstuste omanikud suuri hukkumisi.

Nimetatud kolmest vormist läheb naturaalsemepan-dusel põhinev käsitööstuslik tööstus ja järest sotsialistlikku iseseisvustöö lõpuks. Kapitalistliku manufaktuuri tööstuse sotsialistliku ümberepundamisel toimub võrgkapita- lismi mõnemeeriste vormide abil, millest oli neil juttu all-pool. Väikekaubatootmise, mis on ühesilmses majanduslikus vormis, ümberepundamisel arutatakse kooperatiivide süs-tlemi.

Ühe aja kui asude väikekaubatootmise sotsialist-liku ümberepundamisel juuude, vaatluse, mis tähtsus oli käsitööstuslikul tööstusel sotsialistliku industrialisatsioonile perioodile.

Sotsialistliku ümberepundamise teatud etapil ei suuda

se 4440 u-bone, lk. 100-104

nesselult vauutada talupoegi tänuks ja põllumajandus-  
 sinatega, süü tuleb abias käsitööstusele tootmise, mis  
 vauutab talupoegi lihtsate põllumajandusvahetustega  
 (adrad, nõplad, ärsed, tuelandsmehed, varetad jne.).  
 Peale selle, ta rehveldab mees s.teragoonide elandkonna  
 vajadusi (Haldre tarbeemete järele /nööbel, söögirind,  
 üided, jekotid jne.).<sup>53</sup> Käsitööstusele tootmise rehv-  
 deb küne talupoegonae vajadustest 60-80%.<sup>54</sup> 1956. a.  
 laages käsitööstusele tootmise osas 5% rahvamejan-  
 duse kogutoodangust.<sup>55</sup>

Käsitööstuse tootmise eksporditavale välismaale  
 vahetuskaubana tootmistuleks sisseade seermitas. Paljud  
 küne käsitööstused on kõrge meistelduse rehviteas  
 ja on saevutanud olendkonnase kuuksuse, rehv, larese-  
 ned, nelyõnblustööd, jotsid, portteleritid jne. Ekspordis  
 lähel re suur kule põllumajandusvahetust, rehviteas, tee, toot-  
 sūd, munevahetused, karyesed jne.<sup>56</sup>

Käsitööstusele tootmise arendamine toob eue-  
 sega kaasa re elandkonna metavaadise olendkonna parene-  
 mise. Käsitöölga tegeleb suur kule rindesi rind reade  
 sissevõetavate kurekonnade mõjuh toodustavalt reade eue-  
 slule.

Paljud käsitööstused ettevõtted toodavad kaas-  
 aegutela mehvite tootusettevõttele mõtlemisest sisseadeid,  
 vajelduse detable ja tagaveransi, samuti tootavad lihtsa-

<sup>53</sup> Kõzõn Bõnõ-õzõn, la. 240  
<sup>54</sup> J.A. Tamme, la. 171  
<sup>55</sup> Jone, la. 171  
<sup>56</sup> Kõzõn Bõnõ-õzõn, la. 241



saavad niigelt soodsatel tingimustel täiendused ja stalle-  
de, nia abistab need ka jutturata ja tehnikate kaardite osas,  
annab praktilist abi.

Kõrtoõuduse kooperatsiooni protsess toimus Palas-El-  
nas küllaltki kiiresti. Kui 1953. a. oli 4806-s kooperatiivis  
298000 inimest, siis 1956. a. juunis lõpus oli juba 100000-s  
kooperatiivis 5 miljonit inimest, s.t. 92% kätetoõudest.<sup>58</sup>

Uuine Raharehhanizatsio ali loodud kättoõuduslike  
tootmise kooperatsioonide 3 roni: 1) Tootmisgruppa, 2) raustu-  
tus-turustuskooperatiivid ning 3) Tootmiskooperatiivid.<sup>59</sup>

Tootmisgruppa rufutavad enesest orille suuri inim-  
gruppe (4-5),<sup>60</sup> kusjuures lüanetes võivad olla vaid persona-  
rajaed, meistrid rät peronehed. Kõre tootmisvahendid jaid  
endiselt eromanduslike. Nõugete gruppide loomise usmängis  
oli teostada organiseeritult tootmist ja materjalide ostmist  
ning valmistodanget turustamist.

Kättoõuduslike raustus-turustuskooperatiivides  
on juba suurem lüanete arv kui tootmisgruppides. Sellise  
kooperatiivi lüanetes võivad olla ka personaalüanemed, palge-  
tõõlised ja õpetajad. Ka nende kooperatiivide loomise  
usmängis oli tootmisega raustamine ja valmistodanget  
parem organiseerimine. Raustus-turustuskooperatiividesse on  
sisse viidud samuti tootmist, kuid tootmisvahendid kuuluvad  
endisele peronestele ja meistritele. Sellistes kooperatiivides  
moodustub järk-järgult kollektiivne fond, usmõte just saa-  
devast tulust. Kõrtoõudusfondi summesid kasutati uute

<sup>58</sup> Uzun toonko-uzun, lk. 243

<sup>59</sup> S. R. Tammer, lk. 172

<sup>60</sup> Lanes, lk. 173

tootmisvahendite omistamiseks, mis olid aga juba koopera-  
tiivliikmete omanduses.

Lõpuks, tootmiskooperatiivid, mis on shtllest ke koope-  
erimise kõige paremas vormis. Sellise tootmiskooperatiivi liikmed  
töötavad koos, hõlpsas.

Kõige HRI-s kasutati koopererimise madalamat  
ja kõrgemat vormi. Madalamat hõlpsis kooperatiivides  
olid tootmisvahendid endiselt eriomanduses, seetõttu ei  
talude jätkandae talomaa sellistes kooperatiivides osandae  
endi veel vastavalt nende kapitalmahutustele ja  
suletatud tööhulga. Need kooperatiivid on poolstatare-  
lõhitud ettevõtted.

Kõrgemat hõlpsis tootmiskooperatiivides on juba-  
liised tootmisvahendid shtlstatud. Saadud tulud jätkatakse  
tootmiskooperatiivi liikmete veel vastavalt sulutatud  
tööhulga ja tootmise kvaliteedile. Need tootmiskoope-  
riivid on juba sotsialistlikud ettevõtted.

1956. a. lõpuks olid kõigile sotsialistlikud inimes-  
jundused ühistöönduslikus tootmises. "Ei vormi koopera-  
tiividesse oli astunud ligi 92% ühistöönduslikest inimestest." Ka  
selles majandusloogis näitid sotsialistlikud tootmisvahendid  
ja loodi kõik võimalused jätkandae jätkandae edasises are-  
ngus.

Ühistöönduslikud tootmise koopererimise tege lõpu  
stihhilitisele ja aakhirale tootmises. Tootmistegemust ko-  
operatiivides korraldati nüüd vastavalt riiklikele plaanidele,  
selles sellega tootmis jätkandae tege, võttes, ainult 1956. a.

<sup>61</sup> Узон Боюн-узун, к. 244  
<sup>62</sup> Т. А. Таннун, к. 174

joosul truss su 1/4 rone roneides ulneraga.<sup>63</sup>

Kooperatiivilaanete nehel domineerivad need vastastase abistamise suhted, valdavas demokraatlikus süsteemis ettevõtte juhtimises kooperatiivilaanete poolt, truss trusside teadlikkus. Sõna võned teavad, et nende töö on suurendatud nende endi ja sõbralehelisele suurele parandamiseks, seetõttu kooperatiivilaanete teadlikult tehes oma tööalast aktiivsust ja suhtumist loovelt tööle.

Tootmiskooperatiivide loomise tagas tootmise laiendamise, mis gameti aveldab mõju kooperatiivilaanete heale trussule.

Kadmed näitavad, et 5-e tootmiselise kooperatiivilaanete pala oli 900 juuni, samal ajal aga teadlikult teadava kättööle pala veid 600 juuni.<sup>64</sup>

Teoses teadlikum trussing astuvad parimad kooperatiivilaanete kommunaalidele partnerile ja koostööle. Paljud heituvad õppima. Näitena, 42 kooperatiivilaanete juuggengis on 28 sõbravõla, kus õppis 2700 inimest või 92,9% kooperatiivilaanete sõbravõla. Kooperatiivilaanete kättes on 3 saana, 2 juunakuitari, 1 jolokliid ja 5 med-puneti.<sup>65</sup>

Keegi võib öelda, et kättööliste arvu suurendamine organiseerimise vormides on kooperatiivid.

<sup>63</sup> J. A. Tahumee, 194

<sup>64</sup> Maa N-õne, lk. 112

<sup>65</sup> Jarek, lk. 156

Loostuse arengu edusammud Läänas kuni 1957. a.

Revolutsiooni rööp 1949. a. Läänas avas sotsialistliku arenemise määrata suurele määle, uus majandus oli äärmiselt maha jäänud ning uus domineeriv poolfeodaalsed ja postkoloniaalsed majandusvormid.

Revolutsiooniliste agraarsete ümberujunduste ja esimeste sotsialistlike ümberujunduste tulemusena toimunud Läänas majanduses põhjalduud muutused. Endine poolfeodaalne ja postkoloniaalne majandus asendus ühendreevafajärgu mõnesektorilise majandusega.

Juba ühendreevafajärgu algul hakkas Läänas Rahvaarmee mõnesektorilises majanduses juhtivat osa etendama sotsialistlike sektor, mis hõlmas esiteks riiklikele omandile rajatud ettevõtteid ja teises kooperatiivsele omandile rajatud ettevõtteid.

Nägu juba selgelt öeldud, riiklikes omandis muudatud rahvademokraatlike võime poole nationaliseeritud ettevõtteid, mis varem kuulusid kompradoorilele kodanikele ja välistarvetele kapitalistidele. Selle tulemusena tehti-

rud sotsialistlikele sektorile langes 1949. a. 26,3% tööstusli-  
kust tootmisest.

Tänu Liina rahva kangelastele tööle ning Liina  
Kommunistlike Partei ja Rahvavalitsuse õigele juhtimisele  
lõpetati liidri aja (1950-1952) Liina rahvamajanduse  
taastamine.

Taastamisperioodi jooksul tegunes sotsialistlike  
majandussektor. Sotsialistlikele sektorile tööstuse uldaal-  
suurenes tootangu uldomalus 26,3%-lt 1949. a. 41,5%-ni  
1952. a., samal ajal erakapitalistlikele tööstuse uldaal vä-  
henes vastavalt 48,7%-lt 30,7%-ni.<sup>1</sup>

Tunduvat edu saavutati tööstuse, eelkõige raske-  
tööstuse arendamisel. Eriti kiire tempoo arenes metallurgia  
ja masinaehitus. Aastail 1949-1952 taastati ja osaliselt  
rekonstrueeriti suured metallurgiatehased Liinas -  
Anshani kombinat, Bensi metallurgiatehased, Suresse-  
latustehased. Selle aja jooksul lasti sisse üle 20 kõrgak-  
ju. Tekkisid need tööstused, mis varem Liinas ei  
puudunud või peaaegu täielikult puudunud: põllutööstus-  
kate, tekstiili- ja näetööstustehased sisseehitatud tööstus-  
tööstusharud jne.<sup>2</sup>

Laiatarbekaupade tootmise osas aga tõusis reegl-  
tatar tootangu vähenemine. Tootangu uldomalus vähe-  
nes laiatarbekaupade uldaal 41,2%-lt 1949. a. 60,2%-ni  
1952. a.<sup>3</sup> See on ilmselt seletatav sellega, et LKP soovis tä-

<sup>1</sup> Уманс У-6046, lk. 40

<sup>2</sup> Оупке уевопие Курас, lk. 549

<sup>3</sup> Самас, lk. 520

<sup>4</sup> Уманс У-6046, lk. 44

heljama oli suurendatud rasvetööstust, elundi ja masinaehituse arendamiseks. Masinaehitustööstuses tehti tõesti märgatavaid edusamme - toodang kasvas 1,7%-lt 1949.a. 5,2%-ni 1952.a.<sup>5</sup>

Nend tööstusalaud edusannud olensid kindlalt töövoljaksuse kasvust. Nii, 1952.a. võrreldes 1951.a. Suvis töövõlgaks teras töötamises 37%, söetööstuses - 24%, naftatööstuses - 35%, masinaehituses - 29% võrra jne.<sup>6</sup>

Tööeide nende suurte majanduslike saavutuste tulemusena suurendati ka töölite töötamist, mis kasvassa 1952.a. võrreldes 1949.a. 60%-lt 120%-le.<sup>7</sup>

Seega 1952.a. lõpus olid loodud rajalised tingimused ühendamiseks majanduse kaitsaardelisele, plaanipärasele arendamisele.

Klatis 1953.aastast asusid Liina rahvas majanduse plaanipärasele arendamisele ja tehnilise mahajäämuse kõrvaldamisele. Liina jäi ka pärast taastamisajajärgu ka nel agrarismees.

Rahvamaajanduse arendamise esimese viie aasta plaani (1953-1957) projektid koostamist alustati juul 1951.a. ning lõpetati põhiliselt 1953.a. (sellist ajast asuti uude plaani täitmisele). Selle järgneva aasta jooksul tehti täiendati ja täpsustati. Esimene neli aasta plaan vaadati ühise- asjaliselt läbi ja kinnitati lõplikuult 1955.aasta juulis toimunud Rahvassuudajate Sõgu II istuugjärgul.<sup>8</sup>

Liina Rahvarabariigi rahvamaajanduse arendamise

<sup>5</sup> Урало II-том, lk. 44  
<sup>6</sup> Экономическое развитие, lk. 6  
<sup>7</sup> Там же, lk. 7  
<sup>8</sup> Очерки народного хозяйства, lk. 527

- 84 -

edmine viie aasta plaan pidi ületäie looma nna sotsia-  
listliku industrialiseerimise, põllumajanduse ja kodutööstuse,  
varemajanduse ja tööstuse sotsialistliku ümberajundamise  
lätkuasi.<sup>9</sup> Esimese viie aasta plaanis koondati ürgi pea-  
pünd rasvutööstuse - metallurgia, kütuse- ja energiatööstuse,  
masinajanduse ja seentööstuse loomisele. Raadlesande - raste-  
tööstuse igakülge arendamise võrral nägi viie aasta plaan  
ette transpordi, kergitööstuse, põllumajanduse töuse ja kuu-  
banduse laiendamist.

Esimese viieaastase plaani võrralt tööstusalaas  
kapitaalhoolduses ettenähtud assigneringutest suunati 88,8%  
tööstusvarendeile tööstuse ja 11,2% - energiatööstuse.<sup>10</sup>

1953. a. alustas Liina rahves võitlust edmes viie  
aasta plaanis ettenähtud sotsialistliku industrialiseerimise  
üllesande täitmise eest. Vaatanata tohustutele raskustele,  
mis olid tingitud tööstuse jõudude ebarahuldusest aurgest  
ja põllumajanduse mahajäämisest, saeutati Liina Rah-  
varehannügis juba 1953-1954. a. suuri edusamme edisades  
varemajanduse laudes. Neil aastail oli varemajanduse  
segutoodangu seamine juurdees 11,9% aastal plaanis ette-  
nähtud 8,6% asemel.<sup>11</sup> Eriti kiire tempol arenes rasvutööstus.  
Aastail 1953-1954 lasti välja 136 uut seentööstusettevõtet.<sup>12</sup>  
1954. a. võrral 1952. a. suurenes tööstuse segutoodang  
53,7%.<sup>13</sup> Selline edu olles suurevalt töövõimeuse kasvust.  
Küeldes seentööstusettevõtetes töuse võimeuse 29%, omalalad  
alanes 9,6% võrra.<sup>14</sup>

<sup>9</sup> Masinajandus, lk. 256

<sup>10</sup> James, lk. 263

<sup>11</sup> Gruppi varemajanduse laudas, lk. 526

<sup>12</sup> James, lk. 526

<sup>13</sup> James, lk. 526

<sup>14</sup> James, lk. 526



Lepetööstuse esas kasvab tunduvalt paberit, suhkru-  
sainolide ja teiste laiatarbeainude tootmist.<sup>20</sup>

Esimisel viisaastasel kaaral tõus kõiki Liina RT  
tähtsaimaid tööstusharusid, mida nästab ka alljärgnev tabel,  
kus on ära toodud võrdleavad andmed 1952. aasta ja  
viisaastase võrre võrre aasta, 1957. aasta, kohta.

Liina Rahnarabariügi tööstustoodangu kasv  
aastatel 1952-1957<sup>23</sup>

Tööstustoodangu nimetus	Mõõtühik	1952	1957
Kalun	miljonit tonni	1,9	5,9
Teras	—.—	1,4	5,4
Süsi	—.—	66,5	130,0
Elektrienergia	miljardit kWh	7,3	19,3
Näfta	miljonit tonni	0,4	1,5
Mineraalväetised	miljonit tonni	0,2	0,6
Generaatorid	miljonit kW	—	0,2
Metallilõikamis- riistad	tuhat tükki	13,7	28,0
Vedurid	tükki	20	167
Traktorid	tuhat tükki	—	7,5
Kaubarauurid	—.—	5,8	7,3
Lombainid	tükki	—	124
Põrsad	miljonit tonni	2,9	6,9
Paber (raibade- tootmine)	—.—	0,5	1,2
Puuvõllase ühe	miljardit meetrit	3,8	5,1
Puuvõllase vedurid	tuhat meetrit	657	844
Sool	miljonit tonni	4,9	8,3
Toiduõlid	—.—	1,0	4,1
Suhkur	—.—	0,5	0,9

20 10-let LKP, lk. 77-78

23 Союзная Федерация Советских Инженеров 1960, Москва 1960, lk. 279

Nagu tabelist nähtub, eriti suurt edu saavutas  
rasvetootus. Rasvetootuse kogutoodang suurenes aastate  
1952-1957 vahel kui 3 korda.<sup>24</sup>

Vüsaastaku ülesanne tööstusliku tootmise kasvul  
alal täideti ennetähtaegselt - vähen kui nelja aastaga.<sup>25</sup>  
Esimese viie aasta plaan ületati tööstustoodangu osas  
21% võrra.<sup>26</sup> Tootmisvahendite tootmine kasvas vüsaastaku  
jooksul 3,2 korda.<sup>27</sup> Veelgi kiirem ja ulatuslikum oli masi-  
nariistotootuse toodangu kasv - 4,1 korda, laiatarbeesemete  
tootmine aga kasvas 1,9 korda.<sup>28</sup>

Esimese vüsaastaku jooksul laavidenditi Liina töös-  
tuse poolakoloniálne sõltuvus. Liini raharevolutsiooni või-  
duni sõltus rida tööstusharuid, ka ergetöötuse osas, täse-  
likult või osaliselt tooraine impordist. Liina teadlased  
ühendasid koostöös tööstustöölisega aga töötasid väga  
efektüüsed meetodid kodumaste toorainete kasutamises  
ning nüüd varustati peaaegu kõikide tööstusharude kodu-  
maise toorainega.

Esimesel vüsaastakul tehti suuri edusamme ka  
tööstuse õige ja ratsionaalse paigutuse osas. Väna-Liinas  
paigutas vald osa tööstusest ühtsal rannikuribal, mis jäi  
unale siseriiklise asuvaliste raskainetest tooraine- ja autuse-  
allkateist ning maailma ühest suurimast niingitumust-aste-  
naal elavast elandrikoost. Selline paigutus põhjustas,  
ühelt poolt, ebaratsionaalsid ja raskaimuvalisi reiduseid

<sup>24</sup> Kraso U-80no, lk. 9

<sup>25</sup> Sotsialismu KLP, lk. 124

<sup>26</sup> Samas, lk. 134

<sup>27</sup> Samas, lk. 134

<sup>28</sup> Samas, lk. 134

ning fõstis foodangu omakõnda, teiselt poolt aga kas-  
kendas nõukeresiste loodus- ja inimressursside kasuta-  
mist ning Hiina sisepiirkondade arendamist.

Tööstuse ebaratsionaalse paigutuse liiovideerimise,  
selle lähendamise tootmiseallkatsile ja turule algas juba  
taastamisajajärgul. Suud loomulikult ei saadud kol  
ajal seda hiiglaslike tood teostade suures ulatuses.  
Sutõtte andsid kannuueproduutsid 1952. aastal veel 73%  
koju tööstustoodangust.<sup>29</sup>

Esimene viisaastak muutis tugevasti Hiina DV  
tööstuse kaarti. 694-st suurimast tööstusettevõttest, mille  
ehitamist alustati aastast 1953-1957, paknes 472 objekti e.  
68% nõi siserajoonides.<sup>30</sup>

Loodes laiendati Yuveni naftavälju, luuakse  
masinaehituse, naftatöötlemise ja seemnetööstuse keskus  
Laanghou ja masinaehituse ning tekstiilitööstuse keskus  
Dianzi, Tsaidemi madalikul teostatase ulatusdõne geolo-  
gilisi uurimuid nafta ja raskete metallide otsimisel,  
disejiaada kuristikus on antud hüdrotoone elituse  
ettevalmistamdele Luanghe jõel.

Põhja-Hiinas teatava pini raudteid uued söe-  
kaevandused, tekstiilitehased ja masinatehased; on alusta-  
tud Beidou metallurgiakombinaadi ehitamist Lise-Mon-  
goolias.

Lise-Hiinas on loomisel Wuheei musta metallur-  
gia, masinaehituse ja seemnetööstuse keskus, Changsha ja  
Luoyangji - Zheanghou rajoonis on loodud masinaehituse

<sup>29</sup> J. Berger, Hiina Rahvareberise, Tallinn 1962, lk. 46

<sup>30</sup> Ученые Бюро - узун, lk. 240

keskused, Luanghei on alustatud hüdroelektrilise ehitamist kavandada suurendamine, Luenanis rajatakse kaevandusi ja suurendatakse värviliste metallide kaevandamist Lese-Luanis ja loode-Luanis.

Edelle-kiienes ehitati Lougzihe jõel hüdroelektrijaamade kaskaad, alustati elektrijaamade ehitamist Terste jõgedel, laiendati Changjingi masinavabrikusid ja loodi uus keskus Chengdus, samuti suurendati värviliste metallide kaevandamist ja tootmist Lougcheanis ja Sejius.

Loige uue tulemusena kasvab Hiinas ssepiiruvõrdade viraal tööstustoodangu nägjalasemisel 1957. aastal 35,1%<sup>21</sup>.

Loovuti uute tööstuskeskuste ja -rajoonide loomisega tugendati ja arendati esimesel viisaastakul se raue. Rannikuproovitoide tööstuslike reservoide mobiliseerimise võimaldes lihvise aja jooksul suuduvolt suurendada tootmist rõng valmistada uutele tööstusrajoonidele ette vajalikud seadmed ja materjalid, vahendid ja kaadrid.

Tanadest tööstusrajoonidest arendati kõige rohkem Hiinde-Hiinat. Tunduvolt suurenes Hiina musta metallurgia tähtsaim baas-Anshani kombinat, masinavabrikute keskusid Shenyangis, Lüdas, Harbiinis, Tsitsinanis ja Changchunis, tekstiil- ja keemiatööstuse keskus Jilinis (Jiinis), väga tugevasti suurenes see kaevandamine ja elektritööstuse tootmine.

Põhja-, Lda- ja lõuna-Hiina suurimates sadamelikardes - Janghais, Tjanjinis, Qingdais ja Luanghous, mis varem olid tähtsaimad meretööstuse keskusid - kasvab kiiresti rasketööstuse viraal.<sup>22</sup>

<sup>21</sup> J. Berger, lk. 46

<sup>22</sup> Samas, lk. 47

Mõeldud olid üs saavutused ni tööstuskaude arendamisel?

Must metallurgia. Must metallurgia tegi tõsiseid edusamme esimese viis aastaku jooksul, mil teostati raskete tööstusettevõtete tehnilise rekonstrueerimise ja ehitati uude uusi suure tööstusettevõtteid.

Suurine osa musta metallurgia toodangust annab Kirde-kiire või Lääne-kiire -dioksiidi protakti, kus annab tihkumise kombinatsioonid, mis on suurim tüüp, ja mõned teised metallurgiaettevõtted. Tihkumise kombinatsioonid ulatavad enne kiire vahetamist suuri 3/4 kogu mahust ja 9/10 tihkumist.<sup>33</sup> Seega musta metallurgia areenusega teistes piirkondades langenud esimesel viis aastaku määrvõrra tihkumise osatähtsus, mis ta on süüsi jäanud veel edasi kiire peamiselt metallurgia baasiks. Kombinatsioonid kuulub maetome esimese kiire metallurgiahügieense hulka. Tihkumise kombinatsioonid toodangut võib leida eranditult kõigis maetomeades: maetomeates, saevandustes ja naftatööstustes ning raudteede ja hüdrotehniliste objektide ehitustel.

Esimesel viis aastaku alustati kahe suurina musta metallurgia baasi ehitamist: Wuhani metallurgikombinatsioonid Kesk-Kiire ja Baotou metallurgikombinatsioonid Põlva-Kiire.<sup>34</sup>

Esimese viis aastaku jooksul toodeti Kesk-Kiire vahemil 16 miljonit tonni tihkumist,<sup>35</sup> sellest 1957. a. toodeti, nagu juba eelpool märgitud, 5,4 miljonit tonni.<sup>36</sup> Kui 1952. a.

<sup>33</sup> J. Berger, lk. 68

<sup>34</sup> Uzun Basmu-uzum, lk. 172-173

<sup>35</sup> Zhongneng KLP, lk. 147

<sup>36</sup> Sovetskaja BLD 1960, Moskva 1960, lk. 274

nt. Zhongneng Kuznetski Slapogruu Pereklyucheni" lk. 147 1958. a. et 1957. a. toodeti 5,3 miljonit tonni tihkumist.

suulus Hiina Rahvabateriigile rahvusvahelises suhtes tulla  
tootmises, siis esimese viie aasta plaani eduka täitmise tule-  
musena asus Rahva-Hiina juba Shensandeli kohale maadluses.<sup>27</sup>

Eriti edusalt arenes raudmetalli tootmine. Kui 1952. a.  
kattis Rahva-Hiinas 61% raudmetalli rafadustest oma tootmis-<sup>28</sup>  
võime, siis esimese viieaastase perioodi suuredetis kattis juba suuri  
80% rafadustest.<sup>29</sup> Sisse tuli veel vedada ainult mõningaid  
väliseid liigisorte, aast 1957. a. toodeti Hiina metallurgia-  
ettevõtete võrgus kuni 370 tuhat ja 4000 raudterasatükki  
(vastavalt 180 ja 400 asemel 1952. a.)<sup>30</sup>

Vastamata neudele edusammudele tuli Hiina Rahva-  
bateriigil lahendada veel terve rida probleeme seoses teise  
tootmisega.

Närvilise metallurgia. Hiinal on suuri ressursse värvilise  
metallurgia arendamiseks. Värviliste metallide suurimad  
maagivardad on asunud Edela-Hiinal, kus meesides on  
vase kõrval väga palju plüüdi, tsinki ja teisi metalle. Värviliste  
metallide rikkuselt jääb Edela-Hiinale väga vähe  
maha ka Ida-Hiina. Liangxi provintis on oma raudvahi-  
varudest esimesel kohal meesides, entli palju loodud uude  
metalli provintid liinades. Värviliste metallide sulatamisel  
suureb Kõrge-Hiinale juktis võlt.<sup>31</sup>

Närvilise metallurgia suurim ressurss on Shenyangis  
linna. Linn sulatatakse vase, plüüdi, tsinki ja uuraloosaduste-  
na palju teisi metalle.<sup>32</sup>

<sup>27</sup> Zhongguo SHP, lk 147-148  
<sup>28</sup> James, lk. 148  
<sup>29</sup> Uzun Bone-uzum, lk. 173  
<sup>30</sup> T. A. Tammele, lk. 153  
<sup>31</sup> J. Berger, lk. 74-75  
<sup>32</sup> James, lk. 75

Värvilise metallurgia tootmise arendamine näitas esimese viis aastaku aastatel 2 korda, seejärel kasvates alumiiniumitootmist (1954-1957)<sup>43</sup> 20 korda, vasestootmist - umbes 1,5 korda, plüüttootmist - 6 korda, tsingitootmist - umbes 4 korda, tina tootmist - 1,8 korda.<sup>44</sup> Samaaegselt laienes suurelt tootmise sortiment, omandati värviliste ralkmetallide uute liitude tootmine: kui 1952. a. tehti vaid 38 värvilise ralkmetalli liiki, siis 1957. a. aga juba 400 liiki.<sup>45</sup>

Värvilise metallurgia edasi arendamine oli teise neli aasta plaani üks tähtsamaks ülesannet.

Elektrienergia tootmine. Esimeses neli aasta plaanis oli peatähtsena pööratud soojusenergia tootmisele, samuti hidroenergia tootmise ressursside väärkaitsmisele. Muuhulgas näitasid, et Liina on rikas hidroenergia tootmise ressursside poolest, mida hinnatakse 540 milj. kilovattide, alles teisel kohal maailmas (Nõuk. riik esimesel kohal).<sup>46</sup>

Jõgede kogumugavust annab 220 milj. kilovatti jaotatav jõu-  
võime<sup>47</sup> ning jätet üle 1/16 suuruselt teise Liina jõele-  
Suanghele.<sup>48</sup>

Esimesel viis aastaku alustati 152 uut elektrijaama ehitamist (plaanis ette nähtud 92 asemel)<sup>49</sup>, kusjuures 24 suu-  
rimet ehitati Nõuk. Liidu abiga.<sup>50</sup>

<sup>43</sup> 1952. a. ei toodetud ELN-1 uude alumiiniumi, 1957. a. aga ulatus alumiiniumitootmist 20000 tonnini (Lõuna Riikide ühendus, lk. 174)

<sup>44</sup> Inimese ELN, lk. 149

<sup>45</sup> Sama, lk. 149

<sup>46</sup> 10 net ELN, lk. 81

<sup>47</sup> H. D. Croasob, Kuvateas Lepoghas Pevnyõnne, Moskva 1957, lk. 57

<sup>48</sup> J. Berger, lk. 61

<sup>49</sup> Inimese ELN, lk. 151

<sup>50</sup> U. K. Lepasob, Spokoinnennost Kuvateas Lepoghas Pevnyõnne, Moskva 1959, lk. 26

Esimene viis aastat jooksul rekonstrueeriti raud ja ehitati uusi soojusenergiajaamu Baotou, Zhengzhou, Xian, Luoyang, Qingdao, Tianjin, Taiyuan, Chongqing, Fushan, Fuxin, Lanzhou, Fuling jne.; ehitati ja rekonstrueeriti 19 hüdroelektrijaama, mille tulemusena hüdroelektrijaamade võimsus saavutas 1957. a. lõpus 96500 kilovatti ning nende ehitusel suurenes elektrienergia tootmisel üldvõimsus 10%-lt 1952. a. 23%-ni 1957. a.<sup>51</sup>

Üldiselt aga Rahva-Ühine elektrijaamad tootjad esimese viis aastat lõpul elektrienergiat 19,3 miljardit kWh (kilovatt-tundi) 7,3 kWh asemel 1952. a. ja 4,3 kWh asemel 1949. a.<sup>52</sup>

Esimene viis aastat viimisel aastal algasid suurema hüdroelektrijaama ehitustööd. Linnadele ehitati Ühine suurimad elektrijaama võimsusega 1,1 miljoni kilovatti.<sup>53</sup> Esimest tööstusrauke anti juba 1960. aastal.<sup>54</sup>

Koostööstus. Ühine energiarefenduse aluses on süsi. Koostööstus ei ole Ühines ainult "tööstuse leivaks", vaid seda kasutatakse juba venast ajast elandseona elutarbete vajaduste rahuldamiseks, kuna suurem osa Ühine tootmisvõime on metsatu. Koostööstuse poolest ei ole Ühine veel esimestest riikidest meeldmas. See poolest rikkaimateks tootjateks on Lhanshi ja Lhensi provintid jne.<sup>55</sup>

Säetööstus elas üle suureid muutusi taastamis-ajajärgu ja esimese viis aastat aastal. Taastati ja rekon-

<sup>51</sup> Joonisena SKP, lk. 152

<sup>52</sup> James, lk. 152

<sup>53</sup> Uzun Soone-ugra, lk. 175

<sup>54</sup> J. Berger, lk. 64

<sup>55</sup> H. D. Croasob, lk. 53

uuesti sõjas kasutatava raud ja raud ja rafati  
 uusi. Põlvõöstus sai palju uut tehnikat: 1956. a. töötas  
 Hiina raudandurite 88 töökombaini Hameel 1952. a.<sup>56</sup> Esi-  
 mise rüüastase jooksul anti eksploatatsioonile varem  
 kui 120 uut raudandurit üldvõimega 35 miljonit tonni.<sup>57</sup>

Lõivõitoodangu kasv aastas 1945-1957 näitab  
 järgnevat tabeli.<sup>58</sup>

Toodangu näisi- maeline tase 1942 raastatamisei (1942)	1949	1952	1953	1954	1955	1956	1957
	miljonites tonnides						
61,9	31,0	69,5	66,6	79,3	93,6	105,9	130,0

Hiina arvutamisviiside ümberarvelduse tulemusena  
 kasvab lõivõitoodangu arvumisel rüüastasele peaaegu 67 miljoni  
 tonni võrra, näitades 1957 a. Punaarmee toodangu.<sup>59</sup>

Naftatööstus. Naftat kasutati Hiinas algselt juba XIX sa-  
 pendi lõpul ja XX sajandi algul, kuid pärast raudandurite  
 kasvava geoloogiliste uurimuste nafta rühma avastamist, näites  
 1954. a. Teostatud nafta avastamist 224 ekspeditsiooni vabam  
 kui 5000 km<sup>2</sup>-l.<sup>60</sup>

Enim kasutatavate uurimistööde teostati 1955. a.<sup>61</sup>  
 sest blue-Hiina arvutamisviisid vajavad rüüastasele hül-  
 lades naftat ja selle saadust, mida varem 90% ulatuses  
 rüüastasele sisse toimetada tehnikavahenditega.<sup>62</sup>

Hiina suurimad naftaväljad on Laasuu provintsi  
 Yuomeni maakonnas ja Karamais, Ningjiangi ligikauds auto-  
 noomses piirkonnas.<sup>63</sup>

<sup>56</sup> Zhongguo KLP, lk. 154  
<sup>57</sup> Lames, lk. 154  
<sup>58</sup> Lames, lk. 154  
<sup>59</sup> Uzun Ismael-uzuk, lk. 176  
<sup>60</sup> L. D. Croshaw, lk. 55  
<sup>61</sup> Lames, lk. 55  
<sup>62</sup> Zhongguo KLP, lk. 155  
<sup>63</sup> J. Berger, lk. 54

Esimise viie aasta plaani kohaselt valdeti naftatööstuse arendamiseks juba miljonit juunni, s.o. 3% riiklikest kapitalmahutustest tööstusse.<sup>64</sup>

Tööstuse suurenemist aastatel 1949-1957 näitab järgmine tabel:<sup>65</sup>

Tööstuse maast- meelsete vare rahastamist (1943)	1949	1952	1953	1954	1955	1956	1957
	Tuhandites tonnides						
320	122	436	622	789	966	1163	1460

Toodud andmed näitavad, et naftatööstuse kasv aastatel erisordult suuresti (122000 tonnilt 1949. a. juuni 1460 000 tonnini 1957. a.), s.o. naftatööstuse kasv peaaegu kahiteistkordses.

Vastanata sellele, nafta tarbimine kasvab suurevalt kiirena tempooga kui tööstuse. Seetõttu 1957. a. rahuldades kodumaine tööstuse veidi 1/3 nafta ja tema toodete vajadustest,<sup>66</sup> misjuures 2/3 moodustas import.

Masinaehitus. Industrialiseerimise programmi elluviimiseks suuresti tohitud jäepõngutunud eelnõude tööstuse laiendamisele. Juba taastamisejärgul rekonstrueeriti vanu ja ehitati uusi ettevõtteid.

Esimise viieaastase perioodi arenes masinaehitus eriti jõudsasti. Kapitalmahutused masinaehituse arendamiseks ulatusid miljonid juunni, s.o. 1/4 riiklikest kapitalmahutustest tööstusse.<sup>67</sup>

1955. a. rekonstrueeriti 80 vana ja ehitati 30 uut tehast, 1956. a. aga lasti näha veel 20 masinaehituse-ettevõtet.<sup>68</sup>

<sup>64</sup> Урмань Л.-Борис, л. 73

<sup>65</sup> Экономика СССР, л. 157

<sup>66</sup> Там же, л. 157

<sup>67</sup> Умань Борис-Борис, л. 177

<sup>68</sup> Л. Д. Цыганов, л. 61

1957. a. lõpul oli antud osaliselt või täielikult expluatsiooni  
ni rohkem kui 60 masinachitasettevõtet.<sup>69</sup>

Suuri edusamme tehti ka tööstlase töötasul.  
Püsib, kui öelda, et 1956. a. keskes tööstlase paaegu 1/3 rova,  
rõueldes 1955. aastaga.<sup>70</sup>

Pärest rahvusolutsiooni võtte ning enli esimesel  
viisaastakul on Lüües loodud täiesti uued masinachitus-  
tööstuse haard. Nõukogude spetsialistide abiga juurutati  
niigi metallurgia-, mää- ja energiatööstuse suurte seadme-  
te, paljude tööpingiliivade, lennude, autode ja suurte mere-  
laevade, täppisinstrumentide ja raadiotehnolise aparatuuri  
tootmine.<sup>71</sup>

1955. a. toimus esimese lennukite partii eduses ast-  
setamine. Lüüna lennukitööstus hakkas väga laskma reaktiiv-  
lennukeid.<sup>72</sup> 1956. a. anti expluatsiooni esimese autotehas  
Lüües, mis on ehitatud Nõukude abiga ja laseb väga 4-ton-  
niseid reoautosid.<sup>73</sup> Changchun'i autotehas laskis juba esimese  
viisaastaku lõpul väga suuri 20000 autot tehas.<sup>74</sup> Esimesel  
viisaastakul alustati ka esimese traktoritehase ehitamist  
Lüünas.<sup>75</sup> Lüüna hakkas esimesordult tootma uusimaid no-  
valendeid - mootor- ja elektrivedureid. Kuusnad tehased, mis  
lasevad väga vedureid, padureid liidas ja Qingdao.<sup>76</sup>  
Tähtsaimad masinachituse ettevõtted asuvad Harbünas. Har-  
bün'i aparaatitehas, mis on ehitatud tehnolise viimese sõna  
järgi, laseb väga mitmesuguseid mõõteriistu ja instrumente.

<sup>69</sup> 10 stv KKP, lk. 84

<sup>70</sup> H. D. Croanok, lk. 61

<sup>71</sup> J. Berger, lk. 75

<sup>72</sup> 10 stv KKP, lk. 85

<sup>73</sup> J. K. Tammuse, lk. 158

<sup>74</sup> H. D. Croanok, lk. 62

<sup>75</sup> J. K. Tammuse, lk. 159

<sup>76</sup> J. Berger, lk. 78



terste tööstusharudega, samuti põllumajanduse ja transpordi-  
diga, mistõttu ta muutus nende arengu liikumajanduses  
järs.

Lumitööstus. Lühemal ajal näga palju uude-  
tööstuse tootmist. Peale söe, nafta ja põlevaevi on ürgs-  
sammalt vedusoola, loodusliku sodat, piirüti ja fosfo-  
üti.

Esimene rüüstamine pöörati erist tähelepanu  
mineraal-, eriti lämmetaväetiste tööstuse arendamisele. See  
esimene rüüstamine koosel reasustumisele raku  
ja ehitati uusi ettevõtteid.

Lumi rüüstamine oli lühemal ajal 2 uude-  
väetiste tehas, esimese rüüstamine perioodil aga ehitati  
või laiendati 8 sellist tehas.<sup>83</sup> Nii uude-  
väetiste tööstuses loodi Lühemal, kus toodeti lämmetava-  
amooniumi.<sup>84</sup> Mineraalväetiste tööstuse suurus 194000 tonnilt 1952.a.  
uuni 805000 tonnini 1957.a.<sup>85</sup> Samuti laiendati ka põlvkonna  
terste harude ja uude-  
tööstuse raku ettevõtteid.

Tuenduvõlt arenes uude-  
tööstus, mis tegelik auto-  
ja jalgrattatööstus, uude-  
tööstus, isolatsioonitehnik, lastar-  
kesevõtte tööstus.<sup>86</sup> Lühemal tööstuse suurimad ettevõtteid  
asuvad Qingdao, Tianjin, Shenyangis. Lühemal tööstus läks  
täielikult üle uude-  
tööstusele. See see võimaldaks  
tänu laialdaste rautteeristanduste rajamisele maa  
tööstusjoonides ja uude-  
tööstuse rautteeristanduste järjest lastar-  
vale tööstusele.

<sup>83</sup> U. K. Kanjand, lk. 24

<sup>84</sup> J. K. Tamme, lk. 160

<sup>85</sup> Uzun Borne-uzien, lk. 179

<sup>86</sup> J. K. Tamme, lk. 161

Värvade teotamine on saanud põhikõltsust  
 tekstiil tööstuse keskuusse - Saugharisse, Qingdasse, Tianjini  
 se. Luid auni esimese viisastaku ja na kõrgem toot-  
 mus värvade teotamine näitööstuses rüütelletetis.  
 Esimesel viisastakul alustati uude kaasaegse värvai-  
 rete teotusettevõtte ehitamisest.<sup>87</sup>

Esimese viisastaku perioodil omandasid lühia-  
 keelised uute meetoditega saaduste valmistamistehnolo-  
 loogia (superfoofaat, lämmastahape, amoniak, asipervaliit -  
 dolised laadid jne.).<sup>88</sup> Kiiresti arenes farmaatsitööstus.<sup>89</sup> 1957.a.  
 toodeti uueks kuni 10000 tonni mõnemeetrisid plastmasse.<sup>90</sup>

Ehitusmaterjalide tööstus. Suures ulatuses tööstuses  
 tootab kapitalistlikus riigis tohutul hulgal mõneme-  
 guseid ehitusmaterjale. Ehitatavate tööstusettevõtete raud-  
 tamine reudega oli esimese viisastaku üs tahtsamatid  
 välisandlid, mille kalendarikest olenesid sotsialistliku in-  
 dustrialiseerimise järgnevad edusammud. Ehitusmaterjalide  
 tööstusettevõtete ette juhtitati tootama: järgest uueks  
 anda üigle tsementi, betooni, klaasi, tulekindlaid  
 materjale jne.

Erakorraliselt suuresti kasvas tsementi teotamine  
 (660 000 tonni 1948.a.<sup>91</sup> kuni 6,9 miljoni tonni 1957.a.)<sup>92</sup>

Edukaalt arenes ka klaasitööstus - uus väärmeid töös-  
 tusüksused lühikes. Klaasitööstus kasvas 1956.a., võrreldes  
 1952. aastaga, 144,2% võrra.<sup>93</sup>

<sup>87</sup> J. K. Tanuun, lk. 161

<sup>88</sup> James, lk. 161

<sup>89</sup> James, lk. 161

<sup>90</sup> James, lk. 161

<sup>91</sup> Vinas K. Bone, lk. 82

<sup>92</sup> Vinas Bone-uzuk, lk. 180

<sup>93</sup> Vinas K. Bone, lk. 82

Suurt tööd tehti puutööstusalaide varumise osas (aastal 1952. a. raanti 10 miljonit m<sup>3</sup> puu, siis 1957. a. - 26,6 miljonit m<sup>3</sup>).<sup>94</sup>

Kõigest sellest võib teha järelduse, et ühe kontsentreerimis kõrgema oma jõud rasvetoostuse arendamiseks, tehes esimesi samme maha jäänud agraraar hõlma muutmisel tööstus-agraraar hõlmas.

Lõvuti rasvetoostuse arendamisega pöörduti hõlmas suurt tähelepanu ka tekstiiltoostusele, sest kui jätta tekstiiltoostus või põllumajandus alvaki nõrg arendada vaid rasvetoostust, siis edespidi võib tekkida olukord, mil rasvetoostuse arengutempo aeglustuvad. Näites, paljudes Euroopa rahvademokraatiades sõjalisele ja industrialsel perioodile olid rasvetoostuse arendamise tempo väga aeged, mis hiljem tekitab tõsiseid majanduslikke ja poliitilisi rasvusi.

Textiiltoostus. Textiiltoostus on hõlmas raskemad tööstusharud. Juba kaestantsajajärgul loimus raskede ettevõtete rekonstruktsioonide ja uute ehitamine. Sel perioodil valdati tekstiiltoostuse arendamiseks 338 miljonit juaari, sellest rohkem kui pool - puuvillide tootmise.<sup>95</sup> Textiiltoostuse toodang kasvas 1952. a. võrreldes 1949. aastaga, 117,6% võrra.<sup>96</sup>

Eriti kiire tempo arenes tekstiiltoostus esimesel viis aastal. Viis aastal esimese nelja aasta jooksul lasti välja 38 tekstiiltoostuse ettevõtet.<sup>97</sup> Puuvillide tootmise

<sup>94</sup> Узон Бонк-узун, lk. 180  
<sup>95</sup> Узон Бонк, lk. 85  
<sup>96</sup> James, lk. 85  
<sup>97</sup> Л. Д. Прохоров, lk. 65

keskmes 3,8 miljardilt muutult 1952.a. kuni 5,0 miljardi meetri  
 1957.a.<sup>98</sup> Puvõlleste kangaste tarbimine Sõja elanduse kohta  
 aastas suurenes 2 meetrit 1938.a. 9 meetrini 1956.a., samal  
 ajal tuli NSV liidus umbes 30 meetrit ja Indias umbes 16  
 meetrit sõja elanduse kohta.<sup>99</sup> Villase, linase ja süüdiide too-  
 dang aga oli palju väiksem võrreldes teiste meadega. Liina-  
 too-mljoniline elandus, mis peaaegu kümnele mehele kuni kahe-  
 kolmele odavale puuvõllale võrreid, taanet neljast puuvõllast  
 meetrit.

Enne Liina vabamist oli 9/10 võrgist puuvõlla-  
 tööstuse võimsustest asendunud raudteeühendadesse,  
 millest pool langus ainuüksi Sängkale,<sup>100</sup> suuremas ette-  
 võtte valdes enamda tööstes mitte kodumest, vaid toot-  
 utavat toorainet Ameerika lihendustest, Indiast, Egiptu-  
 sest. Rahva- Liinas jöörati suurt tähelepanu puuvõllatöös-  
 tuse areutamises kodumaise toorainega ning juba 1956.a.  
 kaeti suuremaga ainult 1/3 vajadusest.<sup>101</sup> Lihele suurt tooraine-  
 baasi areamisega muutus järk-järgult ka puuvõllatööstuse  
 paberandne, see lähenes rask. raskem raskemale toorainel-  
 lovatule ja avaratele müügiturgudele sisenale, millest  
 ta varem oli eemaldatud. Palju uude tööstusharu uusi  
 asuusi rajati puuvõllatööstuses ja lihedalt asustatud  
 Põhja-, Lõude- ja Liina- Liina rajoonides. Puuvõllatööstuse  
 toodang läheb eranditult oma maa vajaduste rahulde-  
 misel, seevast südi- ja villasüdi toodang läheb põh-

<sup>98</sup> Hizon tootmis-üzen, lk. 185

<sup>99</sup> James, lk. 184

<sup>100</sup> J. Berger, lk. 86

<sup>101</sup> James, lk. 86

liselt välgaroomas.

Toiduainete tööstus. Toiduainete tööstuse tähtsaimad ja kõige varemad harud on jahu-, tubaka- ja taimeõlitööstus.<sup>102</sup> Põllumajandus ei suutnud mõneks ajaks stabiilselt varustada neid tootjate ja neia suur osa ettevõtteid oli alavormatud.

Esimesel viisastaku pöörati peatahtlepanu olemasolevate võimsuste ärasretaminele ning muu jahu-, tubaka- ja taimeõlitööstuse ettevõtteid peaaegu ei ehitatudki.<sup>103</sup> Põllumajanduse müre tõuse tagajärjel Türgis tootainebaas ja aeras suurevalt toodangu vägri-  
lase.

Jõudsasti arenes suhkrutööstus. Esimese viisastaku perioodil ehitati 16 uut suhkruvabrikut. Suhkrutoodang kasvas viisastaku jooksul rohkem kui 3 korda.<sup>104</sup>

Kõllaltki tahetlepanuväärne tõus oli tee ja konserveeritööstuses, eriti puuvõlga, liha ja uude konserveerimise, mille toodangust suurem osa läheb ekspordiks. Konserveeride tootmine suurenes 1957. a. võrreldes tootmise maksimaalse taonega muu vabestamisega, 31 korda.<sup>105</sup> Edusalt arenes ka tubakatööstus.

Seege esimese viisastaku aastad olid suurte edu-  
saanude ajajärjus, mis näitavad sotsialistliku majandus-  
süsteemi struktuuriid eliseid tootmise jõudude arende-  
mõtel.

<sup>102</sup> J. Berger, lk. 88

<sup>103</sup> James, lk. 88

<sup>104</sup> J. K. Tammun, lk. 170

<sup>105</sup> James, lk. 170

## Lõppõne

Rahvarevolutsiooni röödud ja sotsialismi edukal  
elotarnisel Hiinas on suur tähtsus, sest ta on taand  
palju uut ja omapärist sotsiaalse poliitilise ja mehan-  
dusliku organiseerimise vormidesse. Need kogemused on  
rahvusvahelise revolutsioonilise liikumise kindel alus sotsi-  
alismis.

Uueks sotsialistlikuks revolutsiooniks näeme Hiinas  
olevat see, et ta kasutab rahuldava teaduslikult  
eksperimentaalse läbimõeldumise ja taotluste koo-  
rdatsiooni omendi asendamisega sotsialistlikku omendit.  
Pärast sotsialismi võitu NSV liidus ja võimude sotsialismi-  
leed olenevate tingimustes kadus rajadus nõugete  
teravate elatõotuste vormide järel, mis suudab jaan  
Nõukogude liidule, mis ta tekitab üht agressiivset imperiaalist-  
liku maailma vastas ja ole arusaam mees, kes elotas  
sotsialismi, kuspärast oma mees kodanikus ositas ägedat  
vastupanu.

Marxismi-leninismi printsipe loovelt rakendades  
kasutas Hiina Kommunistlik Partei osusliku ära Hiinas  
leidunud objektivsed võimalused majanduse arendamiseks  
sotsialistlikes suhetevahendites, et kiirendada  
võime kasutati ulatuslikult võtkeapitalismi ja tegutsiti  
lühikes rahvusliku kodanlike. Teostades verekapitalistlike  
tootmise ja arenduse sotsialistlike suhetevahendite  
poliitilist püüdis rahvusliku järgijadelt suures arvul  
da kodanlike esindajad, muuta need arendamiseks sõltu-  
matumaks, mis ei ole kapitaalismist, vaid omaenda  
toot. Hiini kapitalistlike majanduslike ja tehnoloogilise are-  
nuse arendamiseks kasutati sotsialismi üleshooldamise  
huvides.

Hiinas viidi lõpule sotsialistlike revolutsioon tootmis-  
vahendite omendamise suhtes, loodi sotsialistlikud tootmis-  
tööstused ning 1957. a. teostati sotsialistlike revolutsioon poliitilise  
ja ideoloogilise rindel parempoolsete kodanlike elementide  
de purustamise teel.

Hiina spetsiaalsete tingimustes sai sotsialismi võit oma-  
duslike veldades võimaldada samas arendada  
rinnast selle tõttu, et oli olemas võime sotsialistlike lüü ja  
kasutati kõrgelt arenenud tootmis- ja tehnoloogilise abiga.

Juba enne sotsialistlike suhetevahendite  
kõige tootmise, peaaegu, mis nettoarendamiseks peid alla  
jõhuliste tootmisvahendite muutumisele sõltuvalt  
omanduse, majanduse jultuute pos. arvude kiire-  
maks arenguks äärmiselt, mis omavahel võimaldab sõltuvalt  
mis planeerimisele arendamiseks, võime kiire arendada

Hõde ratsionaalsenale kasutamisele.

Hiinas, mis kujutab endast nõukogude ja kommunistide  
kõrvaltoimivate hõldekäsi, tuleb alus-  
tada, seeläbi loomist, mis eeldab nõukogude  
ühelise tööstuse arendamist rahetööstuse eluarendamisega,  
mis rahetööstus on kõige tööstuslike ja põllumajandus-  
se tehnoloogilise varustamise alus.

Klustati kaasaegsete kapitalistide tööstus-  
ses, sest „proletariaadi jõulise ja kõrgel aluselises huvi  
on suurtootmise ja selle võlde võimude majandusliku baasi  
laastamine, mis tekitab oma äratuuri...“ võttes  
võeti hõldekäsi alustada rahetööstuse arendamisega,  
lähtudes seepärast loomist ja finantsalastest võimalus-  
test ning suure vajadusest. Hiina industrialiseerimise loomist  
sel juhul, et ehitati ajasõbralikke tehnoloogilise varustatud ette-  
võtteid, rekonstrueeriti jõulise võlde suurel määral ning  
kasutati ratsionaalselt ja tõhusalt vabu ettevõtteid.

Esimese viie aasta plaani täitmise ajel võideti  
kapitalistide võimudele võimudele ajasõbralike loomist  
võimude laendamist: aluse vajaduse sõltuvusele majandus-  
dusele. Rahvus-Hiina loomist kapitalistide rekonstrueerimise  
sõltuvused ja majanduslikud võimalused.

Hiina Rahvusvahelise ühise arendamise sel perioodil  
on tõhusalt võimude, et kõrgel määral, alustada  
võimude majanduse arendamise loomist, loomist suurel määral  
ja elandusliku võimude, võlde Hiina progressi tagada võimude  
sõltuvused teed võimude.

<sup>1</sup> W. J. Linn, *Stalinne võimude võlde*, Teosed, 30. kd.,  
Tallinn 1955, lk. 388

Nõuetele ajal aga on Hiina Rahvarevolutsioon räätnud  
kursi ehitada sotsialismi isoleeritult, sotsialistlike meede iden-  
dest eeldi, mille tulemuses on Footsure keske tempo vähe-  
kende, raskused põllumejenduses. Hiina Rahvarevolutsioonis jätkuvad  
tegelased piistitavide nepeandusidus iselohitustöö uue loo-  
sungi "oma jõududega", kuid tegelrause ei ästaud tarvi-  
susele abindusid oma uskussude maastmeeldikus arakesute-  
mõlks, koondesid nepeandusidne sideneid Nõu lühidalt jē  
kõrte sotsialistlike vārdedega ning lõpuks jõudsid reži alleni;  
et loobusid Hiina indusitrelveusmõttest ja leidsid, et sotsi-  
põllumejenduses on rahvamejenduse aluses.

Ometsi Hiina Rahvarevolutsioonis on määratud suurend  
potentsiaalsed võimekused (nii looduslised kui ka inimresur-  
sids), et koos loov sotsialismõlles meedega iselohitavate sotsi-  
alismi. Seda edasitavet teatud määral ka aastast 1949-1957  
saavutatud nepeandusidne iselohitustöö edusõnnuks.

## Lasutatud kirjandus

### Maaroomi-leninismi klassikud:

1. V. I. Lenin, Kapitalismi arenevise Venemaal. Teosed, 3. kd., Tallinn 1955, lk. 1-511
2. V. I. Lenin, Ettevõtte võitlusmaaku kohta. Teosed, 32. kd., Tallinn 1955, lk. 380-394
3. V. I. Lenin, Ettevõtte NKP faktina kohta. Teosed, 32. kd., Tallinn 1955, lk. 453-470
4. V. I. Lenin, Kommunistlike Internatsionaali kongress. Teosed, 32. kd., Tallinn 1955, lk. 427-453
5. V. I. Lenin, NKP(6)P Keskkomitee poliitilise arengu. Teosed, 32. kd., Tallinn 1955, lk. 255-274

### Allikmaterjalid:

1. Экономическое учение Советской Народной Республики в 1949-1953 гг., Москва 1954 ≈ Экономическое учение
2. История экономического развития Китая 1840-1949 гг., Москва 1958 ≈ История экономического развития
3. Доклады и основные законодательные акты Советской Народной Республики (1954-1958), Москва 1958 ≈ Доклады и основные законодательные акты КНР

4. Материалы Второго сессии Всесоюзного собрания народных представителей, Москва 1956 ≈ Материалы
5. Проектный отчет Центрального Комитета Коммунистической партии Китая VIII Всесоюзному съезду партии, СССР товарища Лю Мао-чун. Материалы VIII Всесоюзного съезда Коммунистической партии Китая, Москва 1956, л. 77 ≈  
Материалы VIII Всесоюзного съезда КПСР
6. Nörogrunde till den Kommunistiska Partis program, Tallin 1963

Мои издания:

1. С. К. Полюбин, Л. М. Курдов, Социалистическое преобразование китайской экономики и промышленности в Китайской Народной Республике, Москва 1955 ≈ С. К. Полюбин, Л. М. Курдов
2. Т. К. Таммин, Ветунеская ердь, История экономической культуры Китая 1840-1948 гг., Москва 1958, л. 5-17 ≈ Т. К. Таммин, Ветунеская ердь
3. Т. К. Таммин, Экономика Китайской Народной Республики, Москва 1959 ≈ Т. К. Таммин
4. Т. К. Таммин, Социалистическая индустриализация Китайской Народной Республики. 10 лет Китайской Народной Республики, Москва 1955, л. 60-89 ≈ 10 лет КПСР
5. Экономика Китайской Народной Республики 1949-1959, Москва 1959 ≈ Экономика КПСР
6. Энергетика Восточной Советской Инспекции 1960, Москва 1960
7. И. К. Каряков, Промышленность Китайской Народной Республики, Москва 1959 ≈ И. К. Каряков
8. Мао Цзэ-дун, Китайская революция и коммунистическая партия Китая. Избранные произведения, Т. III, Москва 1953, л. 193-186

9. Советская история стран зарубежной Азии и Африки, Ленинград 1963
10. Очерки истории Китая в советские времена, Москва 1957  
≈ Очерки истории Китая
11. Н. Д. Стожаров, Китайская Народная Республика, Москва 1957  
≈ Н. Д. Стожаров
12. Ч. Узун, Вопросы преобразования капиталистической промышленности и торговли в КНР, Москва 1960  
≈ Ч. Узун
13. Чунь Тонь-ли, История промышленности и внешней торговли Китая, Москва 1957  
≈ Чунь Тонь-ли
14. Чунь Тонь-изин, Социалистическая индустриализация Китая, Москва 1955  
≈ Чунь Тонь-изин
15. Чонь Тонь-га, Четыре десятилетия Китая, Москва 1978  
≈ Чонь Тонь-га
16. Чунь И-вонь, Промышленность Китая, Москва 1958  
≈ Чунь И-вонь
17. J. Berger, Книга Рахвербевиц, Таллин 1962  
≈ J. Berger

## Sisukord

Sissejuhatus	lk. 2
I. Hiina tööstus enne rahvademokraat- like revolutsiooni võitu	lk. 10
II. Hiina tööstuse sõjalistlik ümberajaja- damine	lk. 24
III. Tööstuse arengu edusammud Hiinas aastal 1957. a.	lk. 61
Lõpposa	lk. 93
Lisetatud kirjandus	lk. 87